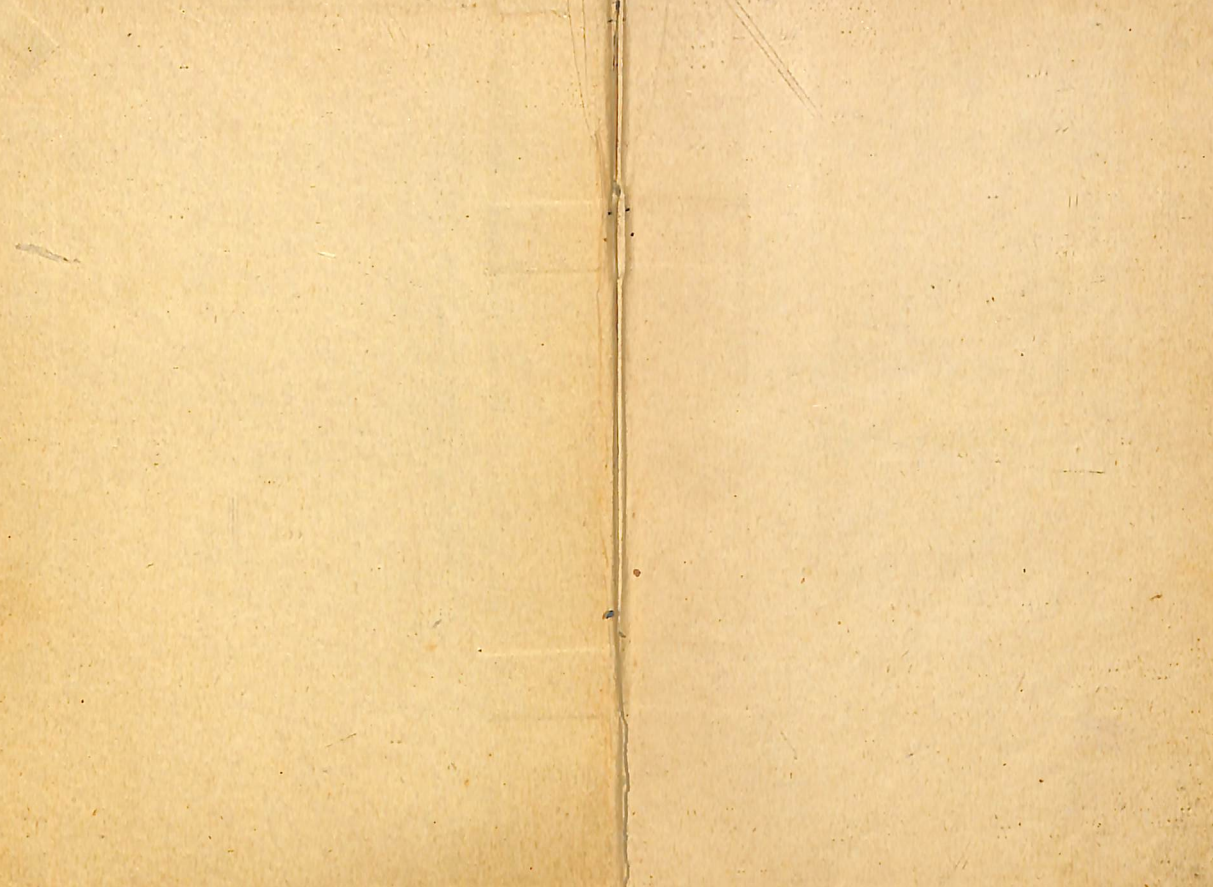

206

U-58

1898

ԱՆԱՐԱՏ ՅՂՈՒԹԵԱՆ

ԵՂԲԱՅՐՈՒԹԻՒՆ

Մէք

քարոզեսցուիք

գ խ ա չ ե լ ե ա լ ն

Քրիստոս:

Ա. Վարդիթ, Ա. 25

Հոգեհոք

աշխատասիրող ի հոգ

20.

206
U-58 պ. 75

ՍԿԶԲՈՒՆՔ

ԿՐՕՆԱԽՈՐԱԿԱՆ ԿԵՆԱՑ

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՑԷՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ

Հ. ԱԹԱՆԱՍ Վ. ՍԷՖԵՐՇԵԱՆ

ԿՐՕՆ. ՄԻԻԹ.

ՎԻԵՆՆԱ

ՄԻԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

1898.

234-42

46805-uu

966
37

U.

Ա Ձ Դ

Առաջիկայ ոսկեդինիկ մանենիկս իբր
250 տարի յառաջ գրուած է Յիսուսեան
կրօնաւորէ մը՝ „Les secrets de la vie
religieuse decouverts à une novice fervente
par son père spirituel“ վերնագրին տակ:
Աւելորդ է ըսել որ այս գեղազանց մատե-
նիկս կրկին ու՛ կրկին տպագրութիւններ
ունեցած է: Գերմաներէնի ինքագիրը՝
A. Meer՝ պատշաճ համարած է զըրբուկիս
վերնագիրն փոխել եւ „Մկրտոնք կրօ-
նաորդական կեանաց“ ըսել, վասն զի այս
տիտղոսն մատենականս բովանդակութեան
աւելի կը յարմարի: Գերմանացի իմըա-
գրին երկու յաւելութեանն պահուած են
հայ թարգմանութեան մէջ:

Տ. Ա. Ս.

Հրատարակութիւնք

Նորայտութեան

Անարատ Յղոթեան Ս. Կոռնիլ:

1. Մեզհէպէ դարը սեօզէրէ ճէվապլէր. Տէրվիւնէն Հ. Մանուէլ Վ.ին թէր- ճիմէսի. 1866: Թղթկզմ. 1.50, կիսլթ. 1.75, կկշ. 2.50:
2. Թէօփլէքեար Մարիամ Մազգաղենա- ցիին կէճէլէրի. իթալիան լիսանընտան Կ. Վ.ին թէրճիմէսի 1862: Թղթկզմ. 1.—, կիսլթ. 1.25:
3. Հինն Աստուած. Գոնրատ Պոլանտէնի Ժամանակակից վէպ. 1872: Թղթկզմ. —.35, կիսլթ. —.50:
- 3^ա. Ալազը դատիմ. Գոնրատ Պոլանտէնի պիւր Տիրքեայէսի. 1872: Թղթկզմ. —.50, կիսլթ. —.75, լթկզմ. —.90:
4. Յիսուս Էֆէնարիփզնի միւպարէք եիւ- րէյիին եօրթուսունա տօգուզ կիւն- լիւք Հազըրլըգ. Առաքելէան Կ. Վ.ին թէրճիմէսի. 1874: Թղթկզմ. 2.—, կիսլթ. 2.25, լթկզմ. 2.50, կկշ. 2.80, կկզմ. 3.—, ոսկ. 5.—:
5. Քրիսթիան թէֆէքքիւրլէրի. Տէրվիւնէն Հ. Մանուէլ Վ.ին թէրճիմէսի. 1875: Թղթկզմ. —.75, կիսլթ. 1.—:

6. Աղօթք Պատարասութեան եւ Գոհու- թեան սրբոյ պատարագի, վասն իւրա- քանչիւր աւուր շաբաթու. թարգմ. Ի Հ. Թաղէէ Վ. Թոռնեան. 1880: Թղթա- կազմ. 1.—, կիսլթ. 1.25, լթկզմ. 1.50, կկշ. 2.—:
7. Եննի տուա քիթապլը. 1839: Թղթկզմ. 2.—, կիսլթ. 2.25, լթկզմ. 2.45, կկշ. 2.90, կկզմ. 4.50, կկզմ. ոսկ. 6.—:
8. Լէյալի Օգոստինոս (Գիւրքը Ս. Օգոս- տինոսի): Էնգարէ եպիսկոպոսու Առա- քելէան Կարապետ Վ.ին թէրճիմէսի. 1881: Թղթկզմ. 2.—, կիսլթ. 2.30, լթկզմ. 2.60, կկշ. 2.90:
9. Լուրտ միւճիլգաթլարը: Էնգարէ եպիս- կոպոսու Առաքելէան Կարապետ Վ.ին թէրճիմէսի. 1881: Թղթկզմ. 1.50, կիսլթ. 1.75, կկշ. 2.50:
10. Աղօթագիրք պաշտօնասիրաց սրբոյն Յովսէփայ Աստուածաճօր Ի Հ. Ղեւոնդ Վ. Յովնանեան 1883: Թղթկզմ. 2.—, լթկզմ. 2.50, կկշ. 2.80, կկզմ. 4.20, կկզմ. ոսկ. 4.50:
11. Ֆիքիւր առաւընա միւթեալլէք Հազգ մատուէր Թ. Ա. Տէրվիւնէն Մանուէլ Վ.ին թէրճիմէսի 1884: Թղթկզմ. —.50, կիսլթ. —.75, լթկզմ. 1.—, կկշ. 1.25:
12. Տուա քիթապլը ազիգ Պիքիւրին վէ Ս. Յովսէփին իպատէթիւզարլարը Իշին: Էնգարէ եպիսկոպոսու Առաքելէան Կա- րապետ Վ.ին թէրճիմէսի. 1884: Թղթա- կազմ. 2.—, կիսլթ. 2.25, լթկզմ. 2.50, կկշ. 2.85, կկզմ. 4.50, կկզմ. ոսկ. 6.—:
13. Մէկնու իշին (Համառօտ) նկարագրաց ճշմարիտ կրօնի, գրեալ Ի Ճէրտիլ Կարդ.

- Թրգմ. Ի Հ. Սամուէլէ Վ. Գաթրճեան.
1885: Թղթկզմ. — 50, կիսլթ. — 75:
14. Մարկեղինոս կամ Եկեղեցի առ Կոստանդիանոսիւ, Թրգմ. Հ. Ն. Վ. Ազե-
րեան. 1886: Թղթկզմ. 1.—, կիսլթ. 1.25:
15. Քեօյտէ Մայիսայը, Էաթօս Նէվթարզ
Մահի Մերիէմ. 1888: Թղթկզմ. 1.—,
կիսլթ. 1.25, լթկզմ. 1.50:
16. Նմանութիւն Յիսուսի Քրիստոսի. Թով-
մաս Գեմբացի: Թրգմ. Հ. Թադէոս Վ.
Թոռնեան. 1894: Թղթկզմ. 3.50, կիսլթ.
3.75, լթկզմ. 4.—, կկշ. 4.35, կշկզմ.
ոսկ. 5.20:
17. Հոգի կրօնաւորական, 1894: Թղթկզմ.
1.50, կիսլթ. 1.75, լթկզմ. 2.—, կկշ.
2.35, կշկզմ. ոսկ. 3.20:
18. Լաւրեանեան Լիտանիայի վրայ Մասճա-
կաններ: Թարգմ. Ստեփան Վ. Մել-
քիսեղեկեան, Արքեպիսկոպոս Տինդիոյ
(Հրժր. Եպի. Կարնոյ), 1896: Թղթկզմ.
3.—, կիսլթ. 3.25, լթկզմ. 3.50, կկշ.
4.—, կշկզմ. ոսկ. 5.—:
19. Մատենիկ Մարեմայ Դատերայ «Բարե-
պաշտական Միութեանց», Ի Տ. Աբ-
փասսերի. Թրգմ. Ի Հ. Մանուէլ Մա-
շուրեան 1898: Թղթկզմ. 1.50, կիսլթ.
1.75, լթկզմ. 2.—, կկշ. 2.50, կշկզմ.
ոսկ. 3.50:
20. Սկզբունք կրօնաւորական կենաց: Թրգմ.
Հ. Ն. Վ. Սէֆերեան 1898: Թղթկզմ.
1.—, կիսլթ. 1.25, լթկզմ. 1.50, կկշ.
2.—, կշկզմ. ոսկ. 3.—:

(Գիններն Ֆրանքով են:)

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՐ ԿԱՆԱՆՆԵՐ:

Դուք սիրտդ Յիսուսի քաղցրալուր
ձայնին բացիր, որ զքեզ իւր ողորմու-
թեամբը կրօնաւորական կենաց կը
կոչէր: Արութեամբ ու քաջութեամբ
յաղթեցիր այն ամէն արգելքներուն,
որ վանք մտնելուդ խոչընդոտն կ'ըլ-
լային, եւ եռանդեամբ կատարեցիր
այն ամէն հոգեւորական հրահանգ-
ներն որ Աստուծոյ տան մէջ կը կա-
տարուին: Բայց հաճէ որ լաւ «խաժ
բլաւ» չի բաւեր, այլ պէտք է հաս-
տատմամբութեամբ յարաբեւել ու աս-
տուածահաճոյ կենօք աշխարհէն բաժ-
նուիլ: Ապա թէ ոչ՝ շատ աւելի սոսա-
տիկ ծաղու նշաւակ կ'ըլլատ՝ քան
աւետարանի մէջ յիշուած այն մարդն
որ փառաւոր տան մը հիմը յաջողու-

Թեամբ դնելէն ետքը՝ սկսածն աւարտելու յարատեւութիւն չունեցաւ:

Յարատեւութիւնն է որ զործն ի գլուխ կը հանէ, եւ մինչեւ վերջ յարատեւողն է որ պսակը կ'առնու:

Ստէպ մտածութեան նիւթ բլէ Աստուծոյ քեզի բրած այս մասնաւոր շնորհքը: Հաղարաւորներու մէջէն ընտրեց զքեզ, որոնք իւր ծառայութեան մէջ քեզմէ աւելի եռանդուն էին ու զինքը քեզի չափ վշտացուցած չէին: Կոչեց զքեզ աշխարհքէ, ինչպէս որ իւր ժողովուրդն ալ Եգիպտոսէ կոչած էր, ու առաջնորդեց բւրաւ զքեզ բարեպաշտ վանք մը՝ աւետեաց երկիրը: Սրտանց շնորհակալ եղիր Աստուծոյ, որ այսպիսի մեծամեծ բաներ բրաւ քեզի. շնորհակալ եղիր անոնց ալ որ այսպիսի շնորհքի մը հասնելուդ նպաստեցին, — եւ ամենէն յառաջ՝ Աստուածամօր Կուսին: Շնորհակալ չէիր բլար անոնց որ զքեզ մրկալից ծովաւ կատաղի ալեաց վրայ կրած նաւաբեկութենէդ աղա-

տած՝ անքոյթ նաւահանդիսաւ տարած հասուցած բլան:

Կրօնաւոր մ'որ ամէն օր իւր կողման համար Աստուծոյ շնորհակալ էրաւար, յայտնապէս կը ցուցնէ, որ իւր կողման յարգը չի ծաննար, եւ ալ արժանի չէ նոյն կրօնէն ըլլալու:

Նայէ որ ամէն դործողդ մէջ այն դիտաւորութիւնն ունենաս, զոր ունէիր կրօն մտած միջոցիդ: Կրօն մտած միջոցիդ դիտաւորութիւնդ չէր Աստուծոյ պատուիրանները պահելով՝ առաքելութեանց մէջ ինք զինքդ սովորական ու հասարակ կերպով կրթել, վասն զի այսչափն աշխարհի մէջ ալ շատերն ի դործ կը դնեն, այլ դիտաւորութիւնդ էր ճշմարտապէս բարեպաշտ կրօնաւոր մ'ըլլալ որ անդադար բարձրագոյն կատարելութեան հասնելու կը ձգնի: Հոգիդ շնորհաց վիճակին մէջ կարելոյն չափ սերտիւ միանալու է Աստուծոյ հետ: Այս կէտիս մէջ նմանող եղիր Ս. Բեռնարդոսի, որ ինք զինքը լաւ մը ժողովե-

լէն ետքը՝ սա հարցումը կ'ուզէր իւր անձին, ինչո՞ւ եկած ես, Բեռնարդոս. ինչո՞ւ այս կերպ կեանքն՝ ընտրեցիր քեզի:

Պատուոյ միջանակ՝ ընդունելու տեղ՝ թշնամանք ու ծաղր միայն կ'ընդունէ այն նշանառուն, որ առջեւը դրուած նպատակին չի կրնար հանդիպցընել:

Հոգւոյդ Աստուծոյ հետ սերտ միաւորութիւնը սրտիդ մէջ խորունկ դրոշմուած պիտի ըլլայ: Այս սերտ միութիւնը կը հաստատուի ու կ'աճի՝ ստէպ ստէպ հաւատոյ, յուսոյ, սիրոյ եւ ուրիշ ասոնց նման՝ երկրպագութեան, փառաբանութեան, խոնարհութեան ներգործութիւններ ընելով: Գուե՛ն ալ պէտք ես ընել ինչ որ Յիսուս ու իրմէ ետքն ամէն սուրբերն ըրին. այսինքն՝ պէտք ես ամէն արտաքին գործ՝ մտաց կատարեալ ու ներքին ամփոփմամբ, սուրբ դիտաւորութեամբ ու կամքդ բոլորովին Աստուծոյ կամացը պաշտօնեցընելով գործել:

Այն ատեն միայն կրնանք Աստուծոյ հետ միանալ, որ պարզ հոգի է, երբ մեր

հոգին կատարեալապէս սրբած ու մաքրած ենք:

Ներանձնացեալ ըլլալու միջոցներն Աստուած ինքնին ձեռքդ կու տայ. Ուրախ լինի՞րք, կ'ըսէ. այսինքն՝ կուուէ ամէն զգայական միտութեանցդ ու յուզմանցդ դէմ, որոնք սրչափ ալ անմեղ, անվնաս ու ներելի երեւան, սակայն՝ եթէ բարի դիտաւորութեամբ չարբուին ու չմաքրուին՝ կը մնան պատժոյ արժանի եւ անձնասիրութեամբ ապականուած: Աւրիշ, այսինքն՝ որպէս զի ընտրած վիճակիդ քու վրադ դրած պարտքերը կատարել կարենաս՝ յաղթէ՛ այն մեծ ու մշտատեւ ընդդիմադարձութեան կամ կռուոյն որ քու ներսդ կայ: Եւ ե՛լ չի՛ն ի՛նչ. այսինքն՝ ամէն բանի մէջ ու ամէն տեղ փոյթ տար Աստուծոյ կամքը կատարելու, եւ ոչ թէ քուկդ:

Երբեք կատարեալ չի կրնար ըլլալ այն մարդն՝ որ ուզածին պէս կ'ապրի եւ իւր միտութիւնները կը զոհացընէ: Երկինք տանող նոդ եւ անծուկ ճամբուն վրայ քայլ մ'ալ յառաջ չի կրնար երթալ այն-

պիսին, որ ընդարձակ ու զգայարանքները
փայփայող ծամըէն կ'երթայ, որ սակայն
դժոխք կը հասնէ:

Եթէ կատարելութիւնն՝ ինչպէս որ
նկարագրեցի, դժուարին կ'երեւայ
քեզի, — եւ ստոյգ ալ դժուարին է,
եթէ քու զօրութիւններովդ
միայն հասնիլ ուղես, — նայէ որ
զքեզ կոչողին բարութեան ու ան-
սահման կարողութեան վրայ մեծ
վստահութիւն ունենաս: Աստուած՝
որ իւր շնորհքովն զքեզ կոչեց, երբեք
չի զլանար քեզի՝ իւր պահանջածը
կատարելու պէտք եղած զօրութիւնը:
Տէս թէ քանի քանի անձինք՝ քեզմէ
աւելի տկար ըլլալով եւ քու ունեցած
օգնութիւններդ չունենալով հան-
դերձ՝ յաջողութեամբ հասան իրենց
յառաջադիր նպատակին: Ասոր հա-
մար վարմունքդ արդարացընելու պատ-
ճառներ մի՛ փնտռեր, վասն զի ասոնք
դատաստանի օրն ընդունելութիւն չեն
դոններ:

Ով որ յարատեւութեամբ ձեռքէն եկածը
կ'ընէ, ու միշտ վստահութիւնն Աստուծոյ

վրայ կը դնէ, այնպիսին իւր ամէն
արկունքիսնց մէջ դիտած վախճանին ու
նպատակին կը հասնի:

ԽՈՐՀՐԻԱԾՈՒԹԻՒՆ

Զարմանալի եւ միանգամայն ողբալի
չէ՞ վանքի մէջ այնպիսի վանականներ
տեսնել՝ որ Աստուծոյ տան մէջ տան
քսան տարի ապրելէ ետքն ալ՝ դեռ
աշխարհի յարած, իրենց հաճոյից
ձեռքը մատնուած են, փոքր ու թե-
թեւ ընդդիմութենէ անգամ կը զգա-
ծին, իրենց ջերմեռանդութեանց մէջ
շատ աւելի դաղջ, ու վարմանցը մէջ
շատ աւելի անհաստատ են՝ քան
թէ աշխարհքի մէջ ապրողները: Այս-
պէս ապրիլը միթէ ի չար գործածել
չէ՞ այն վիճակն որ յանձն առած են.
միթէ խեղկատակութեան ելլել եւ
ընկերը խաբել չէ: Միթէ այսպիսի
կեանք անցընողը վտանգի մէջ չէ
յաւիտեական կորստեան մատնուե-
լու: Մեր հեղահոգի Փրկիչը ծանր
անէծք կարդաց թղենւոյն, որ թէեւ
տերեւալից տերեւաղարդ՝ բայց թա-

փութը ու զուրկ էր պտղէ։ Չէ՞ն հաւա-
տար թէ մեր Փրկիչը՝ կանուխ թէ ուշ՝
շատ աւելի խիստ կերպով պիտի դա-
տէ այն կրօնաւորները, որ վանական
սուրբ զգեստի տակ՝ ճշմարիտ կրօնաւ-
որական առաքելութիւններն ի դործ
չեն դնէր։ Ասոր համար պէտք էր
զգամ հոս Մովսիսի հետ գոչելու.
Երանի թէ զգաստանային այն ան-
ձինք, զորոնք Աստուած արտաքոյ
կարգի կերպով պատուած է։ Ի՞նչպէս
որտանց էր բաղձամ որ ճանչնան այն
մեծ ու անսովոր շնորհքը՝ զոր բրած
է Աստուած անոնց՝ իւր հարսանեաց
կոչուներին մասնակցելու հրաւիրելով։
Բաղմագոյթ Տէր, դուն դատաստանին
օրը անոնց տուած ամէն մէկ շնորհքիդ
համարը պիտի պահանջես. արդ՝ պար-
զեւէ անոնց շնորհքդ, որպէս զի այս
վայրկենէն սկսին խղճի մոգը այն
խիստ համարատուութեան պատրաս-
տութիւն տեսնել։

Ճշմարիտ կրօնաւորութիւնը չէ թէ
զգեստին՝ այլ բարքն ու վարքը փոխելու
վրայ էր կայանայ։

Թէ այս ստիւաւթիւ կանոններս
լաւ միտքդ պահես ու խղճի մոգը ի
դործ դնես՝ բոտ ինքեան բաւական են
յառաջացնելու զքեզ կատարելու-
թեան վիճակին մէջ, զոր ընտրեցիր։
Բայց դուն իղմէ խնդրեցիր որ հիմնա-
կան ու ընդարձակ կերպով առջեւդ
դնեմ այն ամէն բան, որ կրնայ վարքդ
ու բարքդ ամենայն մասամբ կանոնաւ-
որել։ Արդ՝ լսէ ըսելիքներս։

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԳ

Մասնա-որ հանձնէր:

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Թե իմացիս պիտի ըլլաս Աստուծոյ հետ:

Միշտ մեծ յարգանք ու մեծարանք ունեցիր Յիսուսի, որուն նուիրուած է հոգիդ: Զգուշացիր անօգուտ մտածութեանց մէջ ընկղմելով՝ անոր Աստուածութեան անքննելի խորոյ թափանցելու աւելորդ միտութենէն, վասն զի ոչ կրնաս թափանցել եւ ոչ ալ թափանցելու պէտք կայ: Այլ ընդ հակառակն աշխատէ որ օր քան զօր աւելի ճանչնաս զԱստուած՝ անոր անեղբ բարութեան, անսահման կարողութեան, անաչառ արդարութեան եւ այլ յատկութեանց վրայ ստէպ ստէպ մտածելով, սրտանց սիրոյ ներդործութիւններ ի քեզ զարթուցանելով, եւ վերջապէս անոր անչափ

մեծութիւնն ու շնորհքները մեծացուցանելով՝ որոնցմով հոգիդ լիացուած է: Ինքն է որ քեզ յոչնչէ ստեղծեց, իւր արեամբը զնեց, մշտահոգ նախախնամութեամբը կը պահէ եւ օր մ'ալ իւր յաւիտենական փառացն ալ մասնակից կ'ուզէ ընել:

Մէկու մը ցուցուած յարգանքը, սէրն ու հպատակութիւնը յառաջ կու գան այն անձին վրայ լաւ համարում ունենալէ եւ նոյն անձէն ընդունուած սլարգիւններուն արժէքը ծանօտալէ:

Արթնաւուդ պէս՝ ամենայն ամփոփմամբ առաջին մտածմունքդ եւ նոյն օրւան ընթացքին մէջ ամէն կրէլիքներդ միշտ Աստուծոյ նուիրէ: Ինչպէս որ Աստուած հին ժամանակներն Իսրայէլացիներէն բացբեւ յայտնի կերպով պահանջեց որ ամէն տարի իրենց առաջին պտուղներն իրեն նուիրեն, այսպէս քեզմէ կը պահանջէ որ ամէն օր մտածմանդ առաջինն իրեն յատկացնես:

Օրը լաւ մտածմունքով սկսողը՝ զժուարաւ նոյն օրը չար գործով կը փակէ:

Անկողնէ ելլելու նշանը տրուելուն պէս՝ ամէն կերպով փոյթ տար որ բնութեանդ ամենեւին տեղի չտաս, այլ վրադ բռնութիւն ըրէ ու անկողնէն անմիջապէս ել: Ապահով եղեր որ նոյն օրւան գործոցդ մէջ յաջողութիւն կ'ունենաս: Գիտցիր որ մեծ զօրութիւն կու տայ հոգւոյդ այս մեռուցումը՝ որով օրդ կը սկսիս: Ուրեմն նայէ որ անմիջապէս անկողնէդ ելլես՝ հրաժարելով այն զգայական վայելքէ, զոր կ'ունենայ մարդ քիչ մ'աւելի մնալով անկողնոյ մէջ: Եթէ այս կէտիս մէջ ճիշդ ըլլաս՝ ճիշդ կ'անոնապահութեամբ հնազանդութեան գործ կատարած կ'ըլլաս, եւ առ Աստուած սէրդ կը ցուցնես՝ անյապաղ անոր ծառայելու պատրաստուելով:

Երբ գօրապետ մ'առտու կանուխ թշնամեաց դէմ՝ յաջողութիւն մ'ունենայ, ասով օրւան ընթացքին մէջ անոնց վրայ կատարեալ յաղթութիւն մը կ'անգնելու առաջին քայլն առած կ'ըլլայ:

Աստուած իւր հաւատարիմ ծառան՝ Աբրահամը՝ կատարեալ ընելու

համար անոր խրատ տուաւ, արդ դուն ալ այն խրատին հետեւելով առտուրնէ սկսէ Աստուծոյ մեծ վայելչութիւնն աչացդ առջեւ ներկայ ունենալու: Օրւան ընթացքին մէջ՝ ուր որ ալ ըլլաս՝ վանքին մէջ կամ վանքէն դուրս, առանձին կամ ընկերութեան մէջ՝ միշտ հաւատքդ կենդանացուր՝ միտքդ բերելով որ Յիսուս սրտիդ ամէն մէկ միտումն ու մարմնոյդ ամէն մէկ շարժումը կը տեսնէ, եւ ամբօրի մտք՝ ստէպ բերնով ու աւելի ստէպ սրտով՝ ըսէ. «Աստուած զիս կը տեսնէ»: Եւ մտածէ որ ամէն գործերդ Աստուծոյ կշռովը պիտի կշռուին, որ նոյն ինքն արդարութիւն է:

Ով որ Աստուծոյ առջեւ կ'ընթանայ՝ այնպիսին անոր ծամբուն վրայ միշտ յառաջ կ'ընթայ եւ երբեք չի մնորիւր:

Առտու առաջին գործդ ըլլայ Բարեբաւորութիւնը դնել, որպէս զի աս գիտաւորութեան ձեռքով օրւան ընթացքին մէջ գործելու ամէն գործոցդ կենդանութիւն տաս ու զանոնք սրբես:

Խոնարհութեամբ ու խնդութեամբ
Արարչիդ նուիրէ ամէն գործերդ եւ
միացուր զաստեք Յիսուսի այս աշ-
խարհիս վրայ գործածներուն ու Աս-
տուծոյ ի քեզ գործածներուն հետ,
վասն զի Աստուած է որ ամէն գոր-
ծոցդ մէջ քեզի կ'օգնէ իւր շնորհք-
ներովը: Ինչպէս որ կաթիլ մը ջուրն
աղնիւ գինւոյ հետ խառնուելով՝ անոր
ամէն յատկութիւնները կ'առնու այս
խառնմամբ, այսպէս գործերդ ու յո-
ժարութիւններդ Յիսուսի հետ միա-
նալով մեծ յարգ կը ստանան:

Գործ մ'առանց բարի դիտաւորութեամբ
կը նմանի անհոգի մարմնոյ, որ որչափ
ալ գեղեցիկ երեւայ՝ ուրիշ բան չէ բայց
եթէ դիակ:

Թէպէտ եւ Աստուծոյ ընծայուած
ամէն գործերն Աստուծոյ նուիրուած
են, — այնպէս՝ ինչպէս որ ծառի մը
պտուղները ծառին տիրոջն են, —
սակայն կրնանք ըսել թէ կրօնաւո-
րական վիճակի մէջ հարկ է որ բոլո-
րովին մասնաւոր կերպով Աստուծոյ
նուիրուած ըլլան հոգեւորական հրա-

հանգները, զ. օր. աղօթք, ժամա-
սացութիւն, խղճի մտայ քննութիւն,
հոգեւոր ընթերցում, եւ այլ ի
կանոնէ սահմանեալ ջերմեռանդու-
թիւնք եւ բարեպաշտութիւնք եւ
սուրբ Խորհրդոց մերձեցում: Ասոր հա-
մար ամենայն կերպով փոյթ տար որ
ամէն գործերդ սուրբ ու բարի դի-
տաւորութեամբ եւ կատարեալ ամ-
փոփմամբ գործես. ուստի հեռացուր
քեզմէ ամէն ցրում՝ որ կ'ուշեցնաս:
Կամաւորապէս ցնդման տեղի մի տար:
Լաւագոյն է որ հրատապ տենդ մը
զքեզ անկողին դառն պառկեցընէ,
քան թէ աղօթիցդ մէջ կամաւոր
ցրուումներով զբաղես, վասն զի կամաւ
ցրուումն ամէնէն մեծ թշնամանքնե-
րէն եւ արհամարհանքներէն մէկն է,
զոր Աստուծոյ կը հասցընենք. այս
պատճառաւ ալ մեղք մըն է՝ զոր Աս-
տուած սատիկ կը պատժէ: Ասոր
համար Աստուած երեմիա մարգարէին
բերնովն ըսաւ. «Անիծեալ որ գործէ
զգործ Տեառն հեղութեամբ»: (ԽԼ.
18:)

Որեւիցէ պատրուակաւ երբեք չանց
չառնես այն աղօթքներդ, որ ընելու
պարտական ես. ուրիշ բան է՝ եթէ
հնազանդութիւնը կամ ստիպողական
գործ մը դքեղ այդ պարտաւորութե-
անդ ազատ կացուցանէ: Չըլլայ թէ
ընդդիմութեան, ցամաքութեան ու
ցրուածութեան պատճառաւ որ եր-
բեմն վըագ կը տիրեն, աղօթքներդ
զանց առնես. միտքդ բեր որ հիւանդ-
ներն այն ատեն ալ ետ չեն կենար
ուտելէն՝ երբ անորժակ չունին, այլ
շատ անգամ իրենց անձին վըայ մեծ
բռնութիւն ընելով կերակուր կը ճա-
շակեն: Եւ միայն ասով կրնան զօրա-
նալ եւ առողջութիւն յուսալ:

Եթէ ներքին ջերմոսնայութիւնն ար-
ծարժեալ չպահուի՝ հոգին կը տկարանայ
ու կը գաղջանայ. անընդհատ աղօթքն է
որ հոգին ի զօրութեան կը պահէ:

Օրւան ընթացքին մէջ ստէպ
ստէպ կարճառօտ սլացական աղօթք-
ներ ըրէ եւ սիրտդ առ Աստուած
վերացուր: Ասկէ աւելի դիւրին բան
չկայ, վասն զի այս միջոցն ամէն ժա-

մանակ եւ ամէն տեղ կրնանք գործա-
ծել: Եւ որչափ օգտակար սովորու-
թիւն է այս սովորութիւնը. ասոր
վըայ կը կայանայ ճշմարիտ հոգեւորա-
կան կեանքը: Միակ դժուարինն՝ այս
միջոցը միշտ աչաց առջեւ ունենալն է:
Ուստի եւ խնդրէ պահապան հրեշտա-
կեդ որ յիշեցընէ քեզի ստէպ այս
սուրբ միջոցը: Եւ եթէ կ'ուզես այս
միջոցին գործածութիւնը կամաց կա-
մաց քեզի սովորութիւն ընել՝ նայէ
որ առտուրնէ մինչեւ կէսօր երկու
երեք անգամ սլացական աղօթք ընես.
նմանապէս կէսօրէն մինչեւ իրիկուն,
եւ ասկէ ալ՝ մինչեւ գիշերւան հան-
գիստդ: Կրնաս աւելի ստէպ ալ ընել.
եւ որչափ աւելի ընես, այնչափ աւելի
մեծ օգուտ կը տեսնես եւ մեծամեծ
գանձեր կը գանձես յաւիտենականու-
թեան:

Բանի անգամ որ հոգիդ առ Աստուած
կը վերացընես՝ Աստուած քեզի կը խո-
նարի. ասկէ յառաջ կու գայ զարմանալի
միաւորութիւն մը, որ հոգւոյդ առատ
շնորհ կը պարգևէ:

966
37

Առտուրնէ մինչեւ իրիկուն՝ անդադար հոգ եւ փոյթ տար ամէն բանի մէջ եւ ամէն տեղ Աստուծոյ հաճելի բլլալու՝ ամէն գործոցդ մէջ սրտանց բսելով՝ Տէր իմ, այս բանը քու սիրոյդ համար կը գործեմ: Եթէ բան մը կրել հարկ բլլայ՝ բռնէ. Տէր իմ, քաղցր սիրոյդ համար կը տանիմ այս ամէն բանի: Եթէ հանդիպի որ օրինաւոր ուրախութեան մը մասնակից բլլաս՝ բռնէ. Քեզի համար այս զուարճութիւնը կ'ուզեմ վայելել: Երբ զգայարանացդ բան մը զլանալ պէտք բլլայ՝ բռնէ. Սիրելի Յիսուս, քու սիրոյդ համար չեմ ուզեր այս ինչ բանը տեսնել, ոս հաճոյքը վայելել, այս խօսքս բռնել, այս ինչ երգը բռնել: Մէկ խօսքով, գործ մը գործած ու բան մը կրած ատենդ միշտ սրտանց բռնէ. Աստուած իմ, ամենայն ինչ քեզի համար:

Դնչպէս որ երկրի մ'իշխանին պատկերը կամ նշանը չկողո դրամը՝ նոյն իշխանին երկրին մէջ չ'անցնիր, այսպէս ալ երկնից արքայութեան մէջ յարգ չեն ունենար այն գործերն որոնց վրայ Աստուծոյ սէրը դրոշմուած չէ:

Այս աշխարհիս վրայ մեծ ուրախութիւն կը պատճառես Աստուծոյ, եթէ ամէն բանի մէջ եւ ամէն տեղ մեծ վստահութիւն մ'ունենաս վրան: Ապահով եղիր որ այս ուրախութիւնն Աստուծոյ կը պատճառես, եթէ վստահութեանդ ամուր խարիսխն ընես Աստուծոյ բարութիւնն ու անսահման կարողութիւնը, վստահ եթէ զԱստուած իւր անսպառ բարութեան մէջ նկատես, կը համոզուիս որ չկայ հայր մը, մայր մը՝ որ իրենց օրդին այնպէս սատարիկ սիրեն, ինչպէս Աստուած գրեզ կը սիրէ: Իսկ եթէ զԱստուած իւր անչափ կարողութեանը մէջ նկատես, հաստատապէս կը հաւատաս որ քեզի օգնելու համար՝ ամէն բան կրնայ ընել: Այս կերպով ստացած վստահութիւնդ՝ ամէն ցաւոցդ մէջ փրկաւէտ մխիթարութիւն կ'ըլլայ, ու ամէն բարի բան գործելու՝ զօրաւոր շարժառիթ:

Որչափ մեծ է Աստուծոյ վրայ մեր վստահութիւնը, այնչափ ալ մեծ կ'ըլլայ Աստուծոյ մեզի օգնելու պատրաստակամութիւնը:

Հատ անգամ հարկ կ'ըլլայ որ այնպիսի դործոց զբաղես, որ ամբողջ յօրութիւններդ կը սպառեն եւ ամբողջ մտադրութիւնդ կը դրաւեն: Այսպիսի պարագաներու մէջ նայելու ես որ կրցածիդ չափ Աստուծոյ հետ ըլլաս: Փոյթ տար որ գէթ Աստուծոյ բոլորովին չհեռանաս, ատեն ատեն զքեզ սրտանց Աստուծոյ նուիրէ, եւ գործդ լինցընելուդ պէս ինք զինքդ դարձեալ կատարելապէս ամփոփէ ու Աստուծոյ հետ միացիր:

Աշխարհային իրաց ի պարտուց զբաղելու ստիպուած կրօնաւորը փայտի նմանելու է, զոր բոնութեամբ միայն կարելի է ջրոյ մէջ ընկղմել, որն որ ջրոյ մէջ ալ այնչափ ատեն միայն ընկղմած կը մնայ, որչափ որ ձեռք մը կամ արտաքին գորութիւն մը զինքը բռնի կը ստիպէ մտաւր:

Ճշմարտապէս բարեպաշտ կրօնաւորի մը սիրտն այս աշխարհիս վրայ միայն մէկ բանի պիտի բաղձայ՝ այն է Աստուծոյ սիրոյն: Սաստիկ ողբալի բան է որ աստուածսիրութիւնը շատ անգամ մեր սրտերուն մէջ կը տկարանայ եւ

անձնասիրութենէ կ'արտաքուսի, իբր այն թէ անձնասիրութիւնն աստուածսիրութիւն ըլլար: Այս պարագայի մէջ կը նմանինք անփորձ ակնավաճառի մը՝ որ յարդ եւ արժէք չունեցող քարն ադամանդ կը կարծէ: Եթէ կ'ուզես ձեռքդ այնպիսի փորձաքար մ'ունենալ, որ՝ առանց զքեզ խաբելու՝ սրբտիդ մէջ ճշմարիտ աստուածսիրութեան դոնուիլը անսխալ ցուցնէ, քննէ նախ թէ օտարի մը գործած բարւոյն վրայ այնպէս կ'ուրախանան, ինչպէս կ'ուրախանայիր եթէ գործողը դուն ըլլայիր, եւ երկրորդ՝ եթէ օտար մէկն աչքիդ առջեւ զԱստուած վշտացնէ՝ կը ցաւիս այնպէս՝ ինչպէս կը ցաւէիր եթէ վշտացնողը դուն ըլլայիր եւ կամ բարեկամներէդ մէկը:

Մեր սրտին մէջ որչափ նուազ է անձնասիրութիւնը, այնչափ մեծ է աստուածսիրութիւնը. եւ որչափ պակաս աստուածսիրութիւն ունինք, այնչափ աւելի անձնասիրութիւն:

Կ'ուզէն բոլորանուէր բոլորապտուղ Աստուծոյ ըլլալ ու անոր միայն հա-

ճոյանալ, նայէ որ միշտ եւ միայն Աստուծոյ հետ հաղորդութեան մէջ ըլլաս, վասն զի անկարելի է որ Աստուծոյ հետ միանալ կարենաս, քանի որ չես հրաժարիր ու չես բաժնուիր այն ամէնէն ինչ որ Աստուած չէ: Զգուշացիր սաստիկ փափաքանօք բաղձալէ՝ որեւիցէ զբաղման մը՝ որչափ ալ քեզի օգտակար երեւայ, խօսակցութեան մը՝ որչափ ալ բարեպաշտական ըլլայ, եւ նմանապէս ըստ երեւութին բարձր կատարելութեան մը: Գիտցիր. կատարելութեան հասնելու կը մնասեն չէ թէ միայն դէշ բաները, այլ նոյն իսկ ամէնէն լաւ միջոցները, եթէ մէկը չափազանց եռանդով եւ կրքով դործածէ:

Արեւը տեսնելու ճիշդ այնպէս արգելք կ'ըլլայ մեր աչաց առջեւ դրուած ոսկիէ կամ արծաթէ տախտակը, ինչպէս կապարեայն կամ երկաթեայն:

Մարդացեալ Աստուածորդւոյն մասնաւոր սէր ունեցիր, ու խորին յարգանք եւ մեծարանք՝ անոր կենաց ա-

մէն խորհրդոյն: Անոր կենաց ամէն մէկ խորհուրդը պէտք եւ գիտնալ, եթէ չես ուզեր ապերախտ ըլլալ: Ապերախտութեան մեծ նախատինքնն ազատ մնալու համար նմանէ երկնաւոր հարսին՝ որ իւր փեսային կենաց ամէն խորհուրդներէն վնջիկ մը շինելով՝ սրտին վրայ կը կրէր: Բայց դուն այսչափով դո՛հ ըլլալու չես: Նայէ որ այս խորհուրդները սրտիդ խորքը պահես՝ ստեպ սիրոյ ներդործութիւններ ընելով, ու ձեռացդ վրայ կրես՝ անդադար անոնց հասնելու աշխատելով, բայց մասնաւորապէս աչացդ առջեւ ունեցիր զՅիսուս, որ քեզի համար խաչ ելաւ. ծածկէ զքեզ անոր սուրբ վերքերուն մէջ եւ ստեպ ստեպ յարգանօք արտաբերէ Յիսուսի քաղցր եւ անուշակ անունը. եւ շատ անգամ յայց ել ամենասուրբ Հաղորդութեան խորհրդոյն ու հոն Աստուածորդւոյն սուրբ մարդկութեան երկրպագութիւն ըրէ: Ամենասուրբ Հաղորդութիւնն անոր համար վանքի մէջ կը պահուի, որպէս զի երկրպագութիւն ընես:

Ով որ Բրիստոսի Տեառն մերոյ առատատուր ձեռքէն մեծագանձ շնորքներ ընդունելէն ետքը՝ զինքը յամենայն սրտէ չի սիրեր, այնպիսին արժանի է որ Աստուծոյ որդւոց դասէն մերժուի ու բանաւոր արարածներու թուէն ջնջուի:

Յիսուսի ու անոր սուրբ մարդեղութեան ունեցած յարգանացդ վրայ աւելցուր նաեւ մեծ ջերմեռանդութիւն մ'առ ամենայն սուրբս երկնից, եւ մանաւանդ առ երանելի Կոյսն, առ Ս. Յովսէփ, առ Պահապան Տրեշտակդ, առ անուանդ սուրբն եւ առ Տիմոթէիւն վանացդ: Շնորհակալ եղիւր անոնց ամէն օր՝ այն շնորհաց համար, զորոնք քեզի կ'ընդունին, եւ անդուլ խնդրէ իրենցմէ որ ասկէ ետքն ալ ձեռնառու ըլլան՝ մինչեւ որ քեզի երկինք առջնորդեն՝ իրենց հետ զԱստուած հոն փառաբանելու:

Ընդունած շնորքին համար շնորհակալ ըլլալը զօրաւոր միջոց մըն է աւելի մեծ շնորքներ ընդունելու, իսկ անշնորհակալութիւնը շնորհաց աղբիւրը կը ցամաքեցնէ:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Մահուան ժաման կրօնաւորի մը հոգին ինչպիսի զարհուրելի խռովութեան, քանի՜ սոսկալի ցաւերու եւ որպիսի սաստիկ յուսահատութեան ձեռքը պիտի մատնուի, երբ մօտեցած տեսնէ այն վայրկեանը, յորում ճիշդ համար պիտի տայ Աստուծոյ իւր այն ծանր պարտուցը նկատմամբ, որոնց ճշգրիտ գործադրութեամբ պարտական էր իւր Արարչին աւելի հաւատարմութեամբ ծառայել քան պարզ հաւատացեալները, եւ ինքն աշխարհականներու չափ հոգ տարած չէ իւր Աստուծոյն փառացն, ու չէ սիրած իւր Աստուածն այնչափ՝ որչափ անոնք: Եւ եթէ բարեգութն Յիսուս հրեիցսպառնացաւ թէ օր մը Նինուէացիք եւ այլ հեթանոս ազգեր ոսոխ պիտի հանդիսանան, ըստ որում իրենք իրենց կռապաշտութեան մէջ շատ աւելի եռանդուն էին քան Հրեայք իրենց ճմարիտ Աստուծոյն ծառայութեանը մէջ՝ արտաքոյ կարգի բարերարութիւններով առլցեալ ըլլալով հանդերձ. ուս-

տի անտարակոյս դատաստանի օրը աշխարհականք ալ ոտիս պիտի հանդիսանան ու Աստուծմէ արդարութիւն պիտի պահանջեն այն կրօնաւորաց դէմ, որ վանքի խաղաղ առանձնութեան մէջ շատ աւելի գէշ ծառայեցին անոր ու շատ աւելի քիչ սիրեցին զանի քան իրենք՝ աշխարհականներն՝ իրենց տնէրուն անհանգստութեան ու ցրուածութեանց մէջ: Այսպիսի կրօնաւորաց լաւագոյն չէր որ կրօնի մէջ գաղջութեամբ ապրելու տեղ՝ աշխարհքի մէջ մնացած ըլլային:

Աւելի աղէկ էր Յուդայի ամենեւին առաքելոց թուոյն մէջ առնուած չըլլալը քան թէ անարժան առաքելաւ մ'ըլլալը:

Գ Լ ՈՒՔ ԵՐԿՐՈՐԴ

Թի խնայես պիտի ըլլաս քո Միաբանութեանդ հետ:

Այն ընկերութիւնը կամ միաբանութիւնը՝ որուն մէջ մտած ես, Հոգւոյն Սրբոյ մէկ հաստատութիւնն է՝ հոգիդ կատարեալ ընելու յարմար: Ստէպ խօսէ այն մասնաւոր շնորհաց վրայ, զորոնք միաբանութիւնդ Աստուծմէ ընդունած է: Յաճախ յիշէ այն բաղմակողմանի եւ մեծամեծ ծառայութիւնները՝ զորոնք միաբանութիւնդ Աստուծոյ ու ընկերաց բրած է այնչափ անչափ բարեպաշտ կրօնաւորներու աղօթիւքն ու աշխատութիւններովն, որոնք իրենց երկրաւոր ընթացքն երջանիկ մահուամբ կատարած են վանքիդ մէջ: Արդ փոյթ տար անոնց օրինակին նմանելու, որպէս զի քեզմէ ետքը վանք մտնողները միաբանութիւնդ կատարելութեան գէթ այն աստիճանին վրայ գտնեն, որուն հա-

սուցած էին նախորդներդ . քու կրօ-
նաւորած ժամանակդ :

Ընդհանրութեան արհամարհանացն ու
պատժոյ արժանի է այն որդին, որ իւր
պարսաւելի ընթացքովն՝ ընտանեացը նա-
խորդ անդամոց վաստդկած պատիւն ու
ստացուածքները կը նուազեցընէ եւ կը
պակսեցընէ :

Քու միաբանութիւնդ յարգած ու
գոված ժամանակդ՝ նայէ որ ուրիշ
կրօնները չարհամարհես, վասն զի թէ-
պէտ եւ իրաւամբ պէտք ես . քու կրօնդ
ամէնէն լաւն ու քեզի ամէնէն օգտա-
կարը համարել, ըստ որում Աստուած՝
ճանչնալով կարողութիւններդ, պէտ-
քերդ ու միտութիւններդ այդտեղ
կանչեց զքեզ, սակայն մտածելու ես
որ ուրիշ կրօններն ալ նման կերպով
օգտակար են այն հոգւոց փրկութեան,
որոնց Հոգին Սուրբ այնտեղ առաջ-
նորդած է : Երբեմն խիստ կենդանի
գոյնէ մ'աւելի գեղեցկութիւն կու
տայ՝ աչքի չզարնող գոյն մը երկնաւոր
հարսին զգեստին, որ բազմագոյն եւ
բազմազգինիւ թ երէ հիւսուած է . այս-

պէս եկեղեցին ալ, որուն մէջ ամէն
վանական հաստատութիւնք զգեստ մը
կը կազմեն կատարելութեան պէսպէս
աստիճաններով : Երբեմն Աստուծոյ
աւելի հաճոյաբոյն կ'ըլլայ դրեթէ ան-
ծանօթ վանական հաստատութիւն
մ'իւր սրբակեաց կեանքովը՝ քան նշա-
նաւոր ու հոյակապ կրօն մ'իւր մատու-
ցած բազմութիւն փառաւոր ծառայու-
թիւններովն :

Մօրը վրայ գովասանքով խօսող եւ մի-
եւնոյն ժամանակ ուրիշները վար զարնող
աղջիկը՝ իւր մայրը պատկառելի չ'ըներ,
այլ թէ ինք զինքն եւ թէ զմայրը արդա-
րացի արհամարհանաց կ'ենթարկէ :

Եթէ կրօնի մը մէջ կը գտնուիս,
որուն հետ մարդկային ազդեցութիւնք
ու . քու միտութիւնդ զքեզ այնպէս
սաստիկ կապած են, որ առանց գայ-
թագղութիւն տալու չես կրնար անկէ
ելլել, մնա հօն : Ասոր ալ ընդգիծու-
թիւն չունի Աստուած իսէր . քու կատա-
րելութեանդ, թէպէտ եւ անոր նախ-
նական կամայն հակառակելով . քեզի
սահմանած տեղն ընտրած չըլլաս : Ան-

տուծոյ առաջին դիտաւորութիւնն, որով կ'ուզէր գ.քեզ սրբացընել, դուն անխորհուրդ կերպով ի դերեւ հանեցիր. նայէ որ հաւատարմութեամբ գէթ երկրորդին հաւատարիմ ըլլաս, ուստի առաւել բարեպաշտութեամբ ապրէ հոն ուր որ ես, վասն զի այս է Աստուծոյ կամքը:

Մէկն իւր ազատութիւնը գործածելու ատեն ըրած սխալն այլազգ չի կրնար ուղղել ու դարմանել, քայց եթէ առարինութեան փոխելով այն հարկը՝ որուն մէջ ինք զինքը նետած է:

Եռանդեամբ աշխատէ վանքիդ ամէն կանոնները գիտնալու եւ ճշտութեամբ պահելու, բոտ որում այն ամէն կանոններն ալ Հոգւոյն Սրբոյ գործն են: Ամենաթեթեւ կանոնն անգամ ոտքի տակ մի առնուր ոչ մարդկային նկատմունքներու համար, ոչ հաճոյակատար պատրաստակամութեան պատրուակաւ եւ ոչ ալ ընդունայն երկիւղի պատճառաւ. ապա թէ ոչ բերում մը, միտութիւն մ'ի քեզ սնուցած կ'ըլլաս,

որ մեծամեծ չարեաց աղբիւր կը դառնայ: Արօնի մը մէջ կանոնն այն ճամբան է, զոր Աստուած ինքնին ցոյց կուտայ անոնց զորոնք կոչած է կատարեալ ընելու: Արօնաւորք այս ճամբան չեն կրնար թողուլ առանց իրենք զիրենք մղորութեան կորստաբեր վտանգին ենթարկելու: Աստուծոյ տան սովորական ամէն պաշտօնները շատ աւելի բարձր համարէ քան աշխարհի ամէնէն բարձր պատիւները. բովանդակ փոյթդ կենդրոնացուր միայն հնազանդութեան քեզի յանձնած պաշտօնին վրայ. ընդունէ այն պաշտօնն Արարչիդ ձեռքէն. քեզի տրուած պաշտօնը որչափ ալ շնչին ըլլայ՝ ուրախութեամբ ու եռանդեամբ կատարէ, եւ ուրիշ պաշտօնի մի բաղձար: Մարմնոյ մ'առողջութիւնը յայնմ կը կայանայ, որ ամէն անդամք իրենց գործը լաւ կատարեն: Եւ երբեմն կը հանդիպի որ մարմինը շատ աւելի մեծ օգուտ կը քաղէ ոտքին աշխատութենէն, քան թէ գլխոյն: Այսպէս ալ վանական ընկերութեան կամ միաբանութեան

մը կատարելութիւնը յայնմ կը կայանայ, որ ամէն անգամք իրենց պարտքերը ճշգուծեամբ կատարեն, եւ շատ անգամ կրնայ ըլլալ որ խոհանոցը զբաղող եղբօր մը գործունէութիւնը շատ աւելի օրհնութիւնաբեր ըլլայ միաբանութեան՝ քան ամբողջ վանքը կառավարողին գործունէութիւնը:

Իւր պաշտօնը խղճի մտօք կատարող հասարակ կրօնաւորը շատ աւելի գովութեան արժանի է՝ քան այն կրօնաւորը, որ թէեւ քարծոյղիքը մ'ունի, սակայն անհոգ է պարտուցը կատարման մէջ:

Եթէ պարտքը պահանջէ որ խորհրդեան մ'ատեն կարծիքդ յայտնես կամ վանական գործի մը մէջ ձայնդ տաս, նախ պաշտառդին լոյս խնդրէ ի Հոգւոյն սրբոյ որպէս զի աղդէ քեզի թէ ինչ բան յառաւելագոյն փառս Աստուծոյ եւ յառաւելագոյն օգուտ միաբանութեանդ է: Երբեք այսպիսի պարագայից մէջ առանձնական նկատմունքներ վրադ աղդեցութիւն ընելու չեն, եւ ոչ ալ անձնասիրութիւնը

կամ մարդկային ճարտարամտութիւնը զքեզ վարելու են:

Գիշտաւոր է այն տէրութիւնն եւ չի կրնար տեւական ըլլալ, երբ կառավարիչ ժողովը գէշ կը խորհի:

Ամենայն կերպով զգուշացիր միաբանութեանդ մէջ նորութիւն մը մուծանելէ. որչափ ալ քիչ խոտորի նոյն նորութիւնը միաբանութեանդ նախնական հոգիէն. որեւիցէ պատրուակաւ երբեք զանց մի՛ առներ սովորութեանց ամէնէն փոքրիկն անգամ, վասն զի միաբանութեանդ սովորութեանց հեղինակը Հոգին Սուրբ է: Եթէ այլազգ գործես, գիտցիր որ լաւագոյն կ'ըլլար եթէ աշխարհի մէջ մնայիր, վասն զի այն ատեն զԱստուած նուազ թշնամանած կ'ըլլայիր եւ օր մ'ալ այնպէս սաստիկ ու խիստ չէիր պատժուեր:

Շատ աւելի պատժոյ արժանի է Աստուծոյ նուիրուած տուն մը կործանելու սկսողը, քան թէ այն կործանումն ի գլուխ հանողը:

Տարակոյս չկայ որ պարտական ես
կրօնիդ ամէն անդամները սիրել ու
անոնց հետ ներողամտութեամբ վա-
րուիլ՝ տանելով անոնց տիրաւո-
թեանց եւ յամենայնի անոնց կրցածիդ
չափ օգնելով: Բայց նայէ որ ներո-
ղամտութիւնն ու սէրը՝ ուրիշներուն
գայթաղութեան պատճառ չըլլայ
եւ ոչ ալ միաբանութեանդ կատա-
րելութեան յնաստիար. յիշէ որ ամէն
բանէ աւելի միաբանութեանդ կա-
տարելութեան մտադիր ըլլալու ես:

Մեծապէս պարսաւելի է այն աղջիկն՝
որ իւր քրոջը հաճելի ըլլալու համար՝
մօրը ցաւ կը պատճառէ:

Երբ կը տեսնես որ մեծկակ պակա-
տութիւն մը սպրդէր մտեր է միաբա-
նութեանդ մէջ, անոր վրայ միտրանջներ
եւ ոչ ալ ուրիշներուն խօսէ, որ չեն
կրնար այն չարիքը մէջտեղէն վերցը-
նել, այլ զնա՝ յայտնէ անոնց՝ որ կա-
րող են դարմանել: Եթէ անկարելի է
որ այսպիսի պարագայից մէջ չայլայլիս,
տպաւինէ Աստուծոյ: Ինչ որ ալ ըլլայ

խնդիրը, գիտցիր որ շատ աւելի հոգ
կ'ընէ Աստուած, վասն զի միաբանու-
թիւնդ իւր գործն է, եւ կրնայ պա-
հել եթէ ուզէ:

Իւր տան մէջ ծագած հրդեհը մարելու
համար ժամանակին ջուր չըրողը՝ ար-
ժանի է միայն ողորմելի խղիւսն մը եւ
խիստ պատժոյ:

Ամէն որ Աստուծմէ խնդրէ որ
հաճի իւր օրհնութիւնն անդադար
բոլոր միաբանութեանդ վրայ հեղուլ,
վանքիդ մէջ կրօնաւորած անձինքները
առաջին ու նախկին եռանդեան մէջ
պահելով ու վանքդ այնպիսի նորա-
նոր անձինքներ կոչելով, որ ընդու-
նակ ըլլան անդադար ճշմարիտ եր-
կնաւոր կեանք մ'անցընել միաբանու-
թեանդ մէջ՝ անոր հոգւոյն համաձայն:

Խնդրել որ իւր միաբանութիւնը հոգին
պահէ՝ նոյն միաբանութեամբ արժանաւոր
անդամ ըլլալու նշանն է:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Ի՞նչ է պատճառն որ Աստուծոյ
օրհնութեամբը հաստատուած բազ-

մաթիւ վանքեր՝ որ իրենց առաջին ժամանակներն այնպէս եռանդուն էին, տակաւ թուլացան: Ի՞նչ է պատճառն որ քանի մը դար ետքն անձանաչելի եղած էին: Ես կը կարծեմ թէ այս դժբախտութեան պատճառներն երեք են. նախ՝ առաջնորդները հարկաւոր եղածին չափ հսկած չեն իրենց հպատակաց վրայ, երկրորդ՝ ոմանք ժամանակաւ այլեւայլ պատճառանքներով՝ արտաքին ու ներքին մեռուցման լուծը վրաներնէն ի բաց ձգած են, եւ երրորդ՝ ներքին կեանքն իրենց մէջ զօրացնելէ ու Աստուծով զբաղելէ դադրելով՝ աշխարհականաց հետեւ-նուելու տուած են իրենք զիրենք: Եւ այսպէսով յանդգայս աշխարհի օտար օդը շնչած են եւ իրենց միաբանութեան մէջ ալ մոռնած են այն ապականիչ օդը: Իմ այս համոզումն կը հաստատէ սա պարագան որ Եկեղեցւոյ մէջ հոյակապ ու նշանաւոր հանդիսացած Արօն մը՝ իւր հաստատութենէն վեցհարիւր տարի ետքն ալ դեռ իւր առաջին զօրութիւնը

պահած պահպանած է, վասն զի հոն քաշուածութիւնը մնացած է, մեռուցումն ի դուրս դրուած, եւ առաջնորդք խնամով վրան հսկած են: Ամէնքս համոզուած ենք, որ եթէ մէկալ կրօններն ալ այս միջոցները բանեցընէին՝ իրենց փառաւորութեանը մէջ կը մնային, եւ ասոնցմէ եւ ոչ մէկը իւր նախնեաց առաքինութիւններէն վատութեամբ հեռացած ըլլալով ամօթոյ ու նախատանաց կը մատնուէր:

Տէրութիւն մ'իւր որչափ յարգուած ըլլալը գիտնալէն ետքը՝ ինք իւր անկումը տեսնէ՝ մեծ նախատինք է իրեն. եւ կրօն մը որ իւր որչափ քարեպաշտութեամբ ծաղկած ըլլալը տեսած է, մեծ նախատինք է իրեն, եթէ ստիպուի իւր թուլութիւնը խոստովանել:

Գ Լ ՈՒՒ ԵՐՐՈՐԴ

Թե ինչպէս պիտի լրջաս քոս անձիդ
հետ:

Աստուած առանց քու գործակցութեանդ գոյութիւն տուաւ քեզի, բայց զքեզ կատարեալ ընելու համար քու կողմանէդ գործակցութիւն կը պահանջէ: Գործերէդ ամէն մէկը կատարեալ ըլլալուդ պիտի աջակցի: Արդ՝ եթէ կ'ուզես որ գործերդ կատարեալ կերպով գործես, միտ դիր Գրիստոսի քեզի տուած օրինակին, եւ հոգ տար որ կրցածիդ չափ այն օրինակին հետեւիս. Յովհաննու աւետարանին մէջ (ԺԳ, 15) կը կարդանք. «Օրինակ մի ետու ձեզ», որպէս զի ամէն բանի մէջ եւ ամէն տեղ այնպէս գործէք, ինչպէս ես գործեցի:

Միայն այն աշակերտն իւր սորված արուեստին մէջ քիչ ատենէն կը յաջողի, որն որ՝ իւր արուեստին տէր վարպետ մը գտնելէն ետքը՝ փութով միտ կը դնէ թէ

ինչպէս կը գործէ վարպետը, եւ անոր գործելու կերպը մտացը մէջ տողորել կը ջանայ:

Ամէն գործոցդ մէջ համեստ եղիր եւ ձեւերուդ մէջ ծանր, դէմքդ ըլլայ զուարթ, նայուածքդ՝ քաշուած, վարմունքդ ու կեցուածքդ՝ ծանրաբարոյ. ամէն բանի մէջ եւ ամէն տեղ խոնարհ եղիր. անձնատուր մի ըլլար ընդունայն ուրախութեանց ու զուարճութեանց, չափազանց արտմութեան, վերաւորիչ ծաղրածութեանց, արտառոց ծիծաղի, եւ միով բանիւ այն ամէն բանի, որ զհոգին կը դատարկացնէ:

Համեստութիւնն նրկնաւոր հարսին զգեստն է. այս զգեստն է որ գինքը նրկնից հաճելի, նրկորի յարգելի եւ դժոխոց զարհուրելի կ'ընէ:

Փախիր դատարկութենէ, որ ամէն մոլութեանց սնունդն ու աղբիւրն է եւ առաքինութեանց թոյնը: Միշտ զբաղէ եւ այնպէս մը զբաղէ, որ միտքդ երբեք գործոց բաղմութեամբ չափա-

զանց ծանրաբեռնած չըլլայ: Գիտես այն տեսիլքն որ Ս. Անտոնի երեւցաւ: Անգամ մ'աղօթքով Աստուծոյ խնդրեց որ յայտնէ իրեն թէ ինչպէս ապրելու են կրօնաւորք, որպէս զի կատարեալ ըլլալ կարենան: Ասոր վրայ հրեշտակ մ'երեւցաւ իրեն: Հրեշտակը քիչ մը ժամանակ աղօթելէ ետքը՝ սկսաւ գործել. գործը լմնցնելէն ետքը գարձեալ սկսաւ աղօթել: Այսպէս օրը մերթ աղօթելով եւ մերթ աշխատելով անցընելէն ետքը՝ գարձաւ Ս. Անտոնին եւ ըսաւ. Ահա այսպէս կեանք անցընել տուր եղբարցդ եւ օգնած կ'ըլլաս անոնց կատարելութեան հասնելու:

Ինչպէս որ մարմնոյ հիւանդութիւնները կամ չափազանց քիչ ուտելէ եւ կամ չափազանց շատ ուտելէ յառաջ կու գան, այսպէս ալ հոգւոյ թերութեանց աղբիւրը կամ դատարկութիւնն է եւ կամ գործոց արտաքոյ կարգի բազմութիւնը:

Նայէ որ պահես լուութիւնը, զոր ամէն հոգեւոր հարբ այնչափ կը յանձնեն կատարեալ ըլլալու բաղձադրոյ-

ներուն: Լաւտիրութիւնը զքեզ հազար տեսակ չարիքէ ազատ կը պահէ եւ քեզի Աստուծոյ լիառատ օրհնութիւնը կը բերէ: Հոգին Սուրբ Առաւելաց գրքին մէջ կ'ըսէ թէ մեղքերը կը բաղմանան շատ խօսելով. որով ըսել կ'ուզէ թէ առաքիւնութիւնը կ'ուսմանայ լուութեամբ: Ոչ ապաքէն Որդին Աստուծոյ կէս գիշերին եկաւ հոգիները փրկելու՝ երբ ամէն կողմ լուութիւն կը տիրէր: Ոչ Հոգին Սուրբ հոգի մը կատարեալ ընելու համար՝ ինք զինքը խորին լուութեան ատեն կը հաղորդէ անոր:

Երբ հարսը կը լոյս, երկնաւոր փեսան անոր կը խօսի: Երբեք չատակոս շողփափ մը կատարեալ կրօնաւոր եղած չէ:

Գուն՝ որ բարեկարգ միաբանութեան մը մէջ կ'ապրիս, ոչ միայն ժամանակիդ լաւ գործածութեան վրայ, այլ եւս առաւել՝ հոգեւոր զբաղմանց նկատմամբ յամառութիւն ընելէ պիտի խորշիս: Ապա թէ ոչ կը նմանիս ոչխարի մը՝ որ վանքի անա-

պատին մէջ մնորած կը շրջի, իւր պարտուց ճամբէն շեղած դուրս ելած եւ դժոխային թշնամւոյն կեր ըլլալու վտանգին մէջ դրած է ինք զինքը: Որչափ արգահատելի բան է վանական հասարակութեանց մէջ այնպիսի անձինքներ տեսնել՝ որ մեծ եռանդով ինչ ինչ փոքր եւ առանձնական ջերմ եռանդութեանց այնպէս յարած են, որ աւելի դժուարաւ ասոնցմէ կը բաժնուին՝ քան թէ իրենց ժամասացութենէն, որուն ծանրապէս կը պարտաւորէ զիրենք կանոնը:

Յամառութիւնը կամ ինքնահաւանութիւնը՝ ամբարտաւանութեան ամէնէն նենգաւոր ու խարդախ ծնունդներէն է, որ միշտ իւր ուզածը յառաջ տանիլ կ'ուզէ: Յամառութիւնը՝ հրապուրիչ պատրուակներով զնոգին կորսուելու վտանգի կը մատնէ:

Ամէն դէմք ելած գործոց մէջ կ'սմ կրնաս բան մ'ընել, եւ կ'սմ՝ ոչ: Եթէ կրնաս բան մ'ընել, այն ատեն՝ Աստուծոյ կամաց համաձայն՝ կրցածիդ չափ աղէկ ըրէ. իսկ եթէ ձեռքէդ

բան մը չի դար, այն ատեն համբերութեամբ տար տկարութեանդ, եւ ալ հոգ մի՛ ըներ եւ խնդիրը Աստուծոյ յանձնէ ու իրմէ խնդրէ ելքը: Այս կերպ գործելով միշտ կատարելութեանդ կը նպաստես, իսկ եթէ հաւառակ կերպով վարուիս՝ կը խռովիս:

Մեծ պակասութիւն է՝ երբ մէկն ընել ուզէ այն քանը՝ զոր ոչ կրնայ եւ ոչ ալ ընելու պարտք ունի: Նմանապէս մեծ պակասութիւն է՝ երբ մէկը չուզէ ընել այն, զոր կրնայ եւ պարտական է ընել:

Երբեք մի՛ բաղձար արտաքոյ կարգի շնորհքներու, եւ մանաւանդ այնպիսի շնորհքներու՝ որ իրենց վրայ սրբութեան արտաքին նշան մը կրեն, զ. օ. հրաշք, մտաց յափշտակութիւն: Եթէ՝ առանց քու խնդրելուդ՝ Աստուծոյ այսպիսի շնորհք մը տայ քեզի, այն ատեն այս շնորհքը զքեզ չհպարտացնէ. երբեք ասոր վրայ մի՛ խօսիր՝ բայց եթէ մեծ երկիւղով ու քաշուածութեամբ: Յուդա ալ հրաշք գործելու շնորհքը չունէր: Այսիափա ալ

չէր մարդարեանար: Միմէն մոգ ամբ
բողջ աշխարհի մտադրութիւնն իւր
վրան չէր ձգած:

Ո՛րչափ ծածկուած է առաքինութիւնը,
այնչափ ապահով է. շատ աւելի մեծ
արժէք ու յարգ ունի ծածկեալ ներքին
քարեպաշտութիւնը՝ քան թէ արտաքին
քաղմասդիմի վատաւորութիւնները:

Օգնութիւն դտնելու դիտմամբ որ
եւ իցէ մէկու մի՛ դիմեր, այլ միայն
Աստուծոյ եւ մեծերուդ. ապա թէ ոչ
կը վշտացընես Աստուծոյ բարութիւնը՝
որ զքեզ իրեն յանձնելէդ ի վեր՝
պաշտպանդ է եւ ինքը միայն կրնայ
քեզի օգնել: Զ՝օգտեր քեզի՝ վստա-
հութիւնդ արարածի մը վրայ դնելդ,
որուն կարողութիւնը չափ ու սահման
ունի եւ զքեզ՝ միայն ընդունայն ակն-
կալութիւններով կրնայ զուարճացը-
նել, զորոնք սակայն Աստուած ծխոյ
պէս կը ցրուէ: Վերջապէս Աստուծոյ
ողորմութեան մէկ մասնաւոր նշանն է,
եթէ արարածի դիմես ու հոգւոյդ գե-
ղեցկութիւնն ասով չմթաղնի:

Տարակոյս չկայ որ եղեգի մը վրայ
կտթնողը կիխնայ եւ թերեւս վտանգաւոր
վէրքեր ալ կ'առնու:

Արդեւեալ պտղոյն գեղեցկութիւնը
տեսնելու եւ փորձին նենգաւոր խօս-
քերը լսելու անկարգ բաղձանքը մեր
նախածնողաց դրախտէն արտաքսուե-
լուն եւ շատերուն կորստեան պատ-
ճառն եղաւ: Ասոր համար անընդհատ
պատերազմ մղելու է այս պակասու-
թեան դէմ, որ ի մասնաւորի կանանց
յատուկ է, ըստ որում կարծես թէ
իրենք ժառանգած են հետաքրքրու-
թիւնը: Կանայք պատմութիւն լսելու
մէտ եւ ամէն հանդիպած բան իմանա-
լու հետաքրքիր են: Բոլոր ոյժդ թափէ
այս բնական մտութեան դէմ կռուե-
լու: Յաղթութիւնը զքեզ շատ մ՛ան-
հանգստութիւններէ կ'աղատէ եւ ճշը-
մարիտ երկնաւոր խաղաղութիւն ու
հանգիստ կը պարգեւէ:

Հետաքրքիրը միշտ անհամբար է եւ
ծշմարիտ քարեպաշտութեան ընդունակ է:

Կրօնաւորի մը հոգւոյն ամէնէն
վտանգաւոր բանն են բարեպաշտու-

Թեան քօղով ծածկուած զգայական միտութիւնները: Սատանան իւր այս նուրբ միջոցին ձեռքովը մարդուն սիրտը իւր Թակարդը կը ձգէ եւ Աստուծոյ ճշմարիտ սէրէն կը զրկէ: Իւր խաղն ու նենդութիւնը լաւ ծածկելու նպատակաւ՝ այնպէս մը կ'ընէ որ այն խեղճ սիրտը սիրած առարկային յարգանք մը կ'ունենայ եւ անոր յիշատակը զինքը բարեպաշտական զգածմունքներով կը ընու: Սրաւեա հոգին այս փնտասկար խարդախութիւնը կ'իմանայ: Զգայական միտութեան անխաբնշաններն են. սիրած առարկային ու անոր հետ յարաբերութիւն կամ կապ ունեցող իրերով ստէպ ստէպ զբաղիլ. անոր հետ ստէպ տեսնուելու անզուսպ բազմանք. մեծ խնամք մը զանի յիշեցնող բաներ ձեռք ձգելու. անկէ բաժնուելու ստիպուած ատեն՝ անպատշաճ ու ծաղրական տրտունջներ: Աստուած պահէ զքեզ այսպիսի յիմարութենէ՝ որ դիւին ուրախութիւն եւ սրբոց տրտմութիւն ու սուգ կը պատճառէ:

Ամէնէն վտանգաւոր եւ ամէնէն ռիսիկաւք միտութիւնները միշտ հոգւով կը սկսին եւ շատ անգամ մարմնով կը լմնան:

Հանգչէ, կեր ու զուարճացիր՝ միայն անհրաժեշտ պէտքը ըլլալուն համար՝ առանց այն վայելքին անձնատուր ըլլալու՝ զոր զգայարանքները կը զգան: Այն ամէն գործոց մէջ՝ ուր հոգիէ աւելի մարմինը մաս ու բաժին ունի, մի՛ մոռնար երբեք որ քրիստոնեայ եւ կրօնաւոր էս, եւ ամէն բան Աստուծոյ փառացը նուիրէ: Նմանող եղեր Թուշնոց՝ որ չուր խմելու համար միայն իրենց գլուխը գետին կը խոնարհեցընեն եւ ջուր խմելուն պէս իրենց գլուխը կը բարձրացընեն երկինք նայելու:

Ի՞նչ չափով որ ինք զինքդ զգայականութեամբ կու տաս, նոյն չափով ալ բանաւորութենէդ ու բարեպաշտութենէդ կը պակսի:

Հոգեւորական միսիթարութիւններէն հրաժարե. եւ եթէ երբեմն երկընքէն ներքին միսիթարութիւններ ըն-

դունիս, չըլլայ թէ զգացած հաճոյիցդ համար անոնց հետ կապուիս, այլ զանոնք մի միայն անոր համար ընդունէ, որպէս զի աւելի եռանդուն ըլլաս Աստուծոյդ ծառայութեանը մէջ: Այն ժամանակ Աստուծոյ կատարեալ ուրախութիւն կը պատճառես, երբ միտքդ դրած ես անձինդ տուժելովն իրեն ծառայել՝ առանց քու անձնական շահդ փնտռելու, վասն զի ով որ իւր շահը փնտռելով Աստուծոյ կը ծառայէ՝ վարձկանէ տարբերութիւն չունի: Ի՞նչ համարում կ'ունենայիր այն աղջկան վրայ որ իւր հօրմէն աւելի՝ հօրմէն առած բնծան կը սիրէ: Եւ ի՞նչ համարում ունենալու է մարդ այն կրօնաւորին վրայ՝ որ շատ աւելի յարգ ու արժէք կ'ընծայէ մխիթարութեանց ու ներքին զգացմանց, քան թէ ճշմարիտ ու հաստատուն առաքինութեան եւ կատարելագոյն Աստուծոյ կամաց հպատակելու:

Ինչպէս որ աւելի նախամեծար է ակնադրելը քան գետակն, որ ակնադրեր պարտական է իւր գոյութիւնը, այսպէս

ալ աւելի սիրելի է Աստուած քան իւր մեզի տուած պարգևներն ու շնորհքները:

Ճշմարտագոյն կատարեալ ըլլալու համար չի բաւեր միայն զգայարանաց հաճոյական բաներէն ու հոգեւորական մխիթարութիւններէն հրաժարիլ, այլ պէտք է նաեւ Աստուծոյ խաւրած ամէն տեսակ մարմնոյ ու հոգւոյ վշտերուն համբերութեամբ տանիլ: Այս աշխարհիս վրայ կրօնաւորին մեծագոյն օգտակար ու փրկաւետ են ներքութիւններն եւ վշտերը, եւ ընտրեալ ըլլալուն ստոյգ նշանն է, երբ հանդիպած ամէն անհաճոյ բան Աստուծոյ սիրոյն համար համբերութեամբ կը կրէ. վասն զի մեծանձնութեամբ կը հպատակեցընէ ինք զինքը ամէն աստուածահաճոյ բանի:

Ոսկւոյն զուտ ու անխառն ըլլալը՝ քուրայի մէջ նրեւան կ'ելլէ, իսկ կրօնաւորին Աստուծոյ ճշմարիտ բարեկամ ըլլալը՝ վշտաց մէջ:

Փախիր ունայնասիրութենէ, վասն զի ունայնասիրութիւնն անզգալի կեր-

պով ամէնէն կատարեալ գործոց ան-
գամ վնասող կրժող որդ մըն է, ամէ-
նէն մեծ արդիւնքներն անգամ ապա-
կանող թոյն մըն է, եւ վերջապէս վտան-
գաւոր խռթ մըն է, որ առաքինի ան-
ձանց նաւաբեկութեան պատճառ եղած
է: Ա' երգութիւնընէմ զքեզ, զգուշացիր
այսպիսի վնասաբեր թունէ մը եւ մի
թողուր որ թափանցէ մէջդ մանէ: Իսկ
եթէ սպրդի մանէ՝ ինչպիսի վնասներ
կը կրէ հոգիդ: Երբեք մի բաղձար որ
ուրիշները գործերդ տեսնեն, յարգեն
ու գովեն: Նայէ որ միայն Յիսուսիդ
հաճելի ըլլա՝ սիրով անոր նուիրելով
այն պատիւը, զոր աշխարհք քեզի
կ'ընծայէ: Գիտցիր որ պիտի գայ ժա-
մանակ՝ շուտ կամ ուշ՝ յորում դար-
ձեալ քուկդ պիտի ըլլան այն պատիւ-
ները միայն թէ այնուհետեւ առանց
վտանգ սպառնալու եւ մեծ փառաւո-
րութեամբ:

Շատ անգամ ունայնասիրութիւնը
դոյզն ուրախութեամբ կը հնծէ՝ ինչ որ ա-
ռաքինութիւնը միտ աշխատութեամբ սեր-
մանած է:

Անհաստատամտութիւնը թերու-
թիւն մըն է, որ գլխաւորաբար կանանց
շատ կը վնասէ: Կանայք սովորաբար
անստացող կ'ըլլան եւ յօժարութեամբ
իրենք զիրենք առաքինութեանց մէջ
կը կրթեն, եթէ բնեւորներն իրենց
զրուցուի. բայց բաւական հաստա-
տուն կամք չունենալով՝ իրենց սկսա-
ծին մէջ երկայն ատեն չեն յարա-
տեւեր՝ եթէ ստէպստէպ չմտածեն եւ
Աստուծոյ յարատեւութեան շնորհ-
քը չենդրեն: Ուստի եւ կ'աղաչեմ ու
կը խնդրեմ որ վանական կատարելու-
թեան ճամբուն վրայ արեգական նմա-
նիս, որ հազարաւոր տարիներէ ի վեր
իւր կանոնաւոր ընթացքն երբեք ընդ-
հատած չէ:

Նոզին այն ատեն կը փրկուի, երբ մինչեւ
վերջը յարատեւէ:

Կրցածիդ չափ զգուշացիր ու խորշե
ամէնէն փոքրիկ պակասութիւններէն,
եւ գիտցիր որ ասոնք կատարելու
թեանդ հետ անմիաբանելի են: Հո-
գեւոր մատենադիրը՝ ինչ ինչ նկա-

տուներով՝ շատ աւելի վտանգաւոր
կը համարին կրօնաւորին ամէնէն փո-
քրիկ պակասութիւնները՝ քան թէ
մեծերը, ինչու որ, կ'ըսեն, երբ դժբախտ
կրօնաւոր մը ծանր մեղք մը գործած
ըլլայ՝ կ'ողջայ ու դառնապէս կու լայ
եւ կուրծքը կը բախէ, եւ քանի որ
անկէ ազատած չէ՝ հանդիստ չի գըտ-
ներ, վերջապէս այն մեղքը յիշած ա-
տեն միշտ կ'ամչնայ: Իսկ եթէ փոքրիկ
պակասութիւններէ չզգուշանայ՝ թե-
թեւամտութեամբ ու դիւրութեամբ
զանոնք գործելու կը վարժի, եւ փո-
քրիկ թերութիւնները քանի տեղ
չգնելովը՝ ծանր ծանր յանցանքներ
գործելու ճամբան կը բանայ:

Փեսային այդին ապականողներն ո՛չ
թէ վարաղներն ու արջերն էին, այլ
փոքրիկ աղուէսները:

Տկար ու փոքրիկ կայծ մը շատ անգամ
շատ աւելի մեծ ու զարդուրելի հրդէն յա-
ռաջ կը բերէ, քան հրաքորքոր մեծ ամուլի
մը, զոր շուտով կը մարնն:

Խօսակցութեան ու զուարճութեանց
տոեն վարժէ վիճակիդ պահանջածին

համաձայն՝ հոգեւորաց վրայ խօսելու:
Թէ այսպէս վարուիս, Աստուած մաս-
նաւոր հաճոյք կը զգայ, հոգիդ մեծա-
պէս կ'օգտի, շրջակայքդ կը շինուի
եւ դուն ալ օր քան զօր աւելի ընդու-
նակ կ'ըլլաս քեզի այցելութեան եկող-
ներուն հետ բարեպաշտութեամբ խօ-
սակցելու:

Միշտ Աստուծոյ վրայ խօսող լեզու մը
հարկ է որ աստուածասէր սրտէ բղխէ:

Ճշդիւ պահէ երեք ուխտերդ, որոնց-
մով իբրեւ երեք բեւեռով աստուա-
ծային Փրկչիդ խաչին դամուած ես ա-
ռաջի երկնի եւ երկրի: Թէպէտ եւ
աշխարհ, սատանայ եւ մարմին՝ երջան-
կութեանդ այս թշնամիները՝ ամէն
ճիգ կը թափեն, ամէն կերպով վրադ
կը յարձակին եւ տեսակ տեսակ հրա-
պոյրներով ականջներդ կը լեցընեն,
որպէս զի խաչէն իջնաս եւ կամ գէթ
քիչ մը դքեզ խաչին կապող կապերդ
թուլցընես, սակայն չըլլայ թէ այս ա-
մէնուն հակառակ՝ անոնցմէ յաղթուիս
վատութեամբ: Պարտութիւնը ժբախ-

տութեանդ եւ խեղճութեանդ պատ-
ճառք կ'ըլլայ:

Ուխտերը՝ եթէ խղճի մօտք պահուին,
կը նմանին գօրաւոր թեւերու, որ գոգին
մինչեւ երկնից քարծոռնքը կը հանեն, իսկ
եթէ չպահուին՝ կը նմանին ծանր կա-
պարի, որ գոգին մինչեւ դժոխոց խորքը
կ'իջեցընէ:

Աղքատութեան ուխտը զկրօնաւորը
կ'ազատէ այն ամէն հոգերէ, զորոնք
աշխարհիս ստացուածներն իրենց հետ
կը բերեն, հոգւոյն ճշմարիտ երկնաւոր
հանգարտութիւն կը պարզեւէ, իր
մ'անձին սեպհականելէ կամ ուրիշին
տալէ ետ կը կեցընէ, եւ զկրօնաւորը
բոլորովին կը յանձնէ Աստուծոյ նա-
խախնամութեան՝ որն որ անոր խնա-
մարկուն է: Աղքատութիւնը մէկ կող-
մանէ չի թողուր որ կրօնաւորը բանի
մը մասնաւոր տէրն ըլլայ, բայց միւս
կողմանէ զինքն իւր միաբանութեան
ամէն ստացուածոց մասնակից կ'ընէ:
Եւ որովհետեւ ինքնակամ ընտրեցիր
դուն քեզի այս գեղեցիկ ու սիրուն ա-
ռաքինութիւնը, ուստի եւ քու ժա-

մանակաւոր գիւրութեանցդ շատ հոգ-
մի տանիր, առանց մեծերուդ հաւա-
նութեան ոչ բան մ'առ եւ ոչ բան մը
տուր, առանց յայտնի ու բացորոշ
հրամանի քու գործածութեանդ հա-
մար բան մ'ալ մի առնուր, ապա թէ
ոչ՝ խղճիդ դէմ կը գործես եւ Աստու-
ծոյ մեծապէս անհաճոյ կ'ըլլաս:

Յետին աստիճանի յիմարութիւն է աշ-
խարհքի մէջ անթիւ անհամար հոգիներ
դիւին գերի ընող ոսկեայ ու արծաթեայ
շղթաները քաջութեամբ ու արիութեամբ
խզկէն ետքը, վաւերին մէջ ջնջին ու ար-
համարհելի կապերով ինք զինքը վատու-
թեամբ կապել: — Յիմար է այն մարդը,
որ հրաժարելով այն մեծամեծ իրաւունք-
ներէն զորոնք աշխարհի մէջ կրնար օրի-
նաւոր կերպով վայելել, վաւերի մէջ ինք
զինքը գծուծ ու ջնջին քանտրով կը
կապկալէ:

Երբ բանի մը պակասութիւն ունե-
նաս, մտածէ թէ այն պակասածին պէտք
ունիս թէ չունիս: Եթէ պէտք չունիս,
այն ատեն սորվէ ինք զինքդ զօրկել, եւ
հաճութեամբ ճաշակէ կենաց ծառին

պտղէն, որ աղքատութիւնն է: Իսկ եթէ պակասածին պէտք ունիս, ողորմութիւն խնդրելու պէս խնդրէ անոնցմէ, որ օրինաւոր կերպով կրնան քեզի տալ: Եթէ խնդրածդ կու տան՝ շնորհակալ եղիր Աստուծոյ եւ երախտագէտ ըլլալդ ցուցուր. իսկ եթէ զանան՝ առանց դժկամակութեան համբերէ եթէ նոյն իսկ առողջութիւնդ ու կեանքդ կորսնցընելու վտանգ ալ ըլլայ: Մտածէ. այսպիսի աղնիւ ու չքնաղ առաքինութիւն մ'ի դործ դնելով մեռնելէ աւելի փառաւոր մահ կայ:

Աղքատութեան ուխտ դնել ու անոր ամէն մէկ հետեւութիւնը կրել չուզել՝ կեղծաւորութիւն է, որ զԱստուած կը վշտացնէ ու հոգւոյդ կը վնասէ:

Հնազանդութեան ուխտը կրօնաւորին կամքն ու բաղձանքները կը բառնայ եւ ասով կ'աղաթէ զանի ամէն թերութեաց վնասակար երկու աղբիւրներուն ձեռքէն, որ այնչափ անթիւ եւ անհամար հոգիներուն դժոխք երթալուն պատճառ եղած են: Այս ուխտիդ

պահպանութեան մէջ կատարեալ ըլլալու անդադար փոյթ տար, որպէս զի՝ դատաստանին օրը գործոցդ նկատմամբ քեզի հարցում եղած ատեն՝ կարենաս ըսել. Անոր համար գործեցի այս գործը՝ վասն զի ինծի հրամայուեցաւ: Ինչպիսիք քաղցր մսիթարութիւն պիտի զգայ այն հոգին, որ միշտ այս պատասխանը պիտի կարենայ տալ: Ո՛րչափ կարճ պիտի ըլլայ այսպիսուն հարցաքննութիւնը, եւ որչափ ներողամտութեամբ անոր դատաստանը:

Երբեք նազանդ կրօնաւոր մը դժոխք գացած չէ. եւ երբեք անհնազանդ մ'ուղղակի երկինք մտած չէ:

Հնազանդութեամբ կրօնաւորն Աստուծոյ ամէնէն հաճոյական զոհը կը մատուցանէ, վասն զի այս աշխարհքիս վրայ ունեցած ամէնէն թանկագին ու ամէնէն յարգի բանը կը զոհէ անոր: Այս է պատճառը՝ որ կրօնաւորն ուրիշներուն կամքը կատարելով եւ ամէնէն չնչին իրաց մէջ անգամ իւր կամքէն հրաժարելով՝ ներքուստ շատ աւելի կը

պատուէ զԱստուած քան թէ գերեզմաննոցի մը մեռելները յարուցանելով: Եւ հնազանդելով շատ աւելի լաւ գործ մը կը կատարէ՝ քան եթէ ինքնակամ ամբողջ քաղաք մը դարձընէր:

Հնազանդ մարդն իւր կենդանութեան ատեն յաղթութեան տօներ կը կատարէ, իսկ մեռնելու ատեն դափնիներ կը խլէ կը ծողվէ:

Ողջախոհութեան ուխտը զհոգին ամէն տեսակ զգայականութենէ ետ կեցընելով՝ անարգ ու անյաղ բռնաւորի մը ձեռքէն կ'ազատէ: Հոգին ողջախոհութեամբ բնական միտութիւնները ոտքի տակ առնելով կը բարձրանայ ու հրեշտականման կ'ըլլայ:

Հոգին ողջախոհութեամբ մարմնոյ ցանկութիւններէն ազատ ըլլալուն՝ աւելի եւս Աստուծոյ կը մօտենայ եւ անոր հարսը կ'ըլլայ: Մեծաջան հոգով փոյթ տար ողջախոհութիւնդ աչքիդ բիբին պէս անարատ պահելու. շատ աւելի եռանդեամբ ու արթնու-

թեամբ փախիր նաեւ ամէնէն չնչին առիթներէ ալ, որ կրնան այս հրեշտակային առաքինութիւնն արատել, քան թէ զպղիր ժանտախտէ: Յունարէն լեզուն մէկ բառով թէ ողջախոհութիւնը կը հասկընայ եւ թէ սրբութիւնը. իրօք ալ սրբութիւն ու ողջախոհութիւն մի եւ նոյն բանն են:

Արտաքոյ կարգի խիստ պատժոյ արժանի է հասարակ ընտանիքէ օրիորդ մը, որ մեծ ու հզօր թագաւորի մը կինն ըլլալէն ետքը՝ հաւատարմութեան պարտքը լիովին չի կատարեր:

Խոնարհութիւնն՝ ինչպէս ամէն առաքինութեանց՝ նմանապէս ողջախոհութեան ալ պահապանն է: Զի կրնար մէկն երկայն ատեն ողջախոհ մնալ, քանի որ միշտ խոնարհ է: Խոնարհութիւնը կրօնաւորական կատարելութեան հաստատուն հիմն է եւ փորձաքար մը՝ որ ապահով կերպով կրօնաւորին օրէ օր կատարելագոյն ըլլալը կը ցուցնէ: Ս. Օգոստինոս կ'ըսէ. Անհաւառակելի ճշմարտութիւն է՝ թէ ինչ չափով Աստուծոյ

սիրոյն համար որ զքեզ աշխարհքիս վրայ կը խոնարհեցընես, նոյն չափով ալ Աստուած զքեզ պիտի բարձրացընէ երկնից արքայութեան փառաւորութեանը մէջ: Պիտի կարենան երբեք ինք զինքդ արդարացընել՝ ըսելով թէ այս առաքինութեան մէջ հրահանգուելու առիթ չհանդիպեցաւ: Տես թէ ինչպէս դիւրաւ եւ դրեթէ ամէն վայրկեան կրնաս ինք զինքդ այս առաքինութեան մէջ հրահանգել՝ փնտուելով միշտ աչքի չզարնողն ու հասարակը, զոր շատ աւելի դիւրաւ կրնաս գտնել քան թէ բարձր. նկատելով այն մասնաւոր շնորհքները, զորոնք Աստուած քեզի բրած է, ինք զինքդ վանքիդ անդամոց մէջէն ամէնէն անարժան ու թերակատարը համարէ եւ՝ որչափ ալ բարեպաշտ ու եռանդնոտ ըլլաս՝ ինք զինքդ բանի տեղ մի՞ դնէր: Միայն փորձութիւն մը բաւական է հրեշտակը զազրելի դիւի փոխելու:

Աստուած խնդութեամբ կը քարծրացընէ զանոնք որ իրենք զիրենք կը խո-

նարհեցընեն, եւ կը խոնարհեցընէ իրենք զիրենք քարծրացընողները:

Եթէ ձանձրութեան եւ թեթեւամտութեան պատճառաւ թողած ես կատարելութեան անձուկ ճամբան, զոր մեծանձնութեամբ սկսար, եւ շեղած ես անկարգ կենաց ընդարձակ ճամբան, որ զքեզ անարժան ու նախատական պակասութեանց մէջ դահավէժ կործանած է, լսէ աստուածային Փրկչիդ՝ օրտիդ խորքը հնչող ազգեցիկ յորդորը. Գարձիր, ետ դարձիր Աստուծոյդ. զգաստացիր եւ ճանչցիր այժմու վիճակիդ խեղճութիւնը, եւ հոգւոյդ աղնուական մասովն ըսէ. Աստուած իմ եւ ամենայն ինչ, զքեզ սատիկ վշտացուցի ու սրտանց կը ցաւիմ զքեզ վշտացընելուս վրայ. տուր ինձի գթութեամբդ՝ ապաշխարելու շնորհքը, եւ տուր որ անյապաղ այնչափ աւելի եռանդեամբ քեզի ծառայեմ՝ որչափ անհոգ որ եղայ մինչեւ հիմայ:

Երբ Աստուած մեր սրտին դուռը կը բախէ, քանալու յետին ժամանակն է:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Աներկբայ ճշմարտութիւն է՝ թէ կրօնաւորներէն ոմանք մահուան ժամուն սաստիկ խղճի խայթ կ'ունենան՝ իրենց կրօնաւորական կոչման մէջ կատարեալ բլլալու այնչափ փոյթ տարած չըլլալուն համար, որչափ փոյթ որ արուեստագէտները կը տանին իրենց մասնագիտութեան մէջ կատարելագործուելու: Արնան արգեօք այնպիսի ապուշ ու բթամիտ մարդ մ'երեւակայել՝ որ ամենեւին չամչնայ եօթն ութ տարի սորվելէն ետքն ալ՝ ափ մը երկիր մշակելու, պատ մը հիւսելու եւ կամ նման ձեռագործ արուեստ մը կատարելու մէջ այնպէս անյաջողակ ըլլուն վրայ, ինչպէս որ էր նոյն արուեստը սորվելու սկսած օրը: Ո՞ր աղջիկն այն աստիճան պատուոյ զգածմանէն զուրկ է, որ տասը տասնուերկու տարի կար կարել, ասղնագործել ու նման բաներ սորվելէն ետքը համարձակի յերեւան հանել թէ այսօր ալ այնպէս տգէտ է ինչպէս էր սորվելու սկսած օրը: Միայն կրօնաւորական վիճակի մէջ կը գտնենք

այնպիսի անձինք որ տասնեւհինգ քսան տարի վանքի մէջ ապրելէն ետքն ալ առանց կարմրելու յայտնի կը ցուցնեն որ իրենց կրօնաւորական վիճակի մանեւուն առաջին ամսուն մէջ բրած յառաջագիմութենէն զատ՝ առաքինութեան մէջ ուրիշ յառաջագիմութիւն բրած չեն: Շատ անգամ կը հանդիպի որ կրօնաւորը որչափ աւելի որ ապրած են վանքի մէջ, այնչափ աւելի ալ հեռացած են կատարելութենէ: Ըստ այսմ կրնանք ըսել թէ այսպիսեաց համար լաւագոյն եղած կ'ըլլար եթէ նորընծայութեան ժամանակ կամ ուխտադրութեան սկիզբը մեռնէին, վասն զի այն ատեն մահը զատնք այնչափ անկատար չէր դրոններ: Ահաւասիկ յարմար տեղն է յողոց հանելով ու արտասուելով ըսելու՝ Որդիք աշխարհիս իմաստադոյնք են քան զորդիս լուսոյ յաղգս իւրեանց: Որդիք աշխարհի շատ աւելի կ'աշխատին ու կը ճգնին տարակուսական արժէք ունեցող առաւելութիւններ ձեռք ձգելու, որոնցմով դժբախտ

ալ կ'ըլլան, քան որդիք լուսոյ՝ պսակն
առնելու եւ իրենց յաւիտենական
փրկութիւնն ապահովելու: Ամէն մարդ
գիտէ՝ թէ

Գործոյն ու աշխատութեան համեմատ
է վարձքն ու հատուցումը:

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

Թե ինչպիսի պիտի ըլլաւ մեծերոսոյ հետ:

Իմ կարծիքս այն է թէ վանքի
մէջ ջանկութիւնը կամ դժբախտու-
թիւնը, բարեպաշտութիւնը կամ
թուլութիւնն ամէն բանէ աւելի ա-
նոնցմէ կախուած է, որոնք մեծ են:
Այս պատճառաւ ալ իւրաքանչիւր ոք
պարտական է ամէնէն յառաջ միայն
մեծերուն մտադրութիւնը հրաւիրել
ու անոնց միայն իմացընել, եթէ կարգ
ու կանոնն, ընթացքն ու վարմունքը
կարգաւորեալ չեն կամ բաղձացուած
վիճակի մէջ չեն: Երբեք չեմ կրնար
ընդունիլ որ մէկը վանք մտած ըլլայ՝
Աստուծոյ տան մէջ գէշ ըլլալու առա-
ջադրութեամբ: Ամէն վանք մանողները
բարի գիտաւորութեամբ կը մտնեն, եւ
եթէ իրենց գիտաւորութեան նպաս-
տելէ ու օգնելէ հասկըցող առաջ-
նորդներ գտնեն, անկարելի է որ սուրբ
չըլլան. իսկ եթէ եռանդէ, հոգիները
ճանչնալու կարողութենէ եւ առաքի-

նութենէ զուրկ առաջնորդներ գտնեն՝ որ բարի օրինակ չեն տար եւ միայն իրենց գիւրութիւնը կը փնտռեն, ինչպէս կրնայ կանոնապահութիւնը ծաղկիլ:

Աստուծոյ վանքի մ'ըրած ամէնէն յարգի ընծան ու շնորհքը լաւ առաջնորդներն են:

Եւ որովհետեւ վանքի մ'երջանկութիւնն առաջնորդէն կախում ունի, ուստի եւ երբ հարկ ըլլայ առաջնորդ ընտրել, նայէ որ ոչ անձնական նկատումներէ ու շահէ, եւ ոչ ալ մարդկային տկարութեան ազդածներէն առաջնորդուիս. այլ ազօթէ Հոգւոյն Սրբոյ որ հաճի Երանելոյ Առաքին, վանքիդ հիմնադրին ու պահապան հրեշտակիդ եւ վանքիդ մէջ կրօնաւորած ու հիսայ երկիրքը թագաւորող կրօնակից եղբարցդ բարեխօսութեամբ լուսաւորել միաբդ, որ այն անձն ընտրես, որ ամէնէն աւելի յարմար է իւր հպատակները սրբութեան առաջնորդելու:

Դիտուն առողջութիւնն անդամք ալ կը զգան:

Ար հարցընես թէ վանական ընկերութեան մ'առաջնորդն ինչ յատկութիւններ ունենալու է. Գուն ընտրէ 1. այն անձը, որ ամէնէն խոնարհն է եւ առաջնորդ ըլլալու ամէնէն քիչ բաղձացողն է. 2. այն անձն որ ներքուստ Աստուծոյ հետ միացած է, միշտ Աստուծով զբաղած եւ ոչ երբեք իւր անձին հետ. 3. այն անձն որ իւր կրօնակից եղբարց մեծ սէր ունի եւ անձնական ու առանձինն բարեկամութիւն ամենեւին չունի. 4. այն անձն որ վանքին համար գործունեայ եռանդ ունի եւ վանական հրահանգները ճշգրտութեամբ կը պահէ. 5. այն անձն որ գործոց մէջ խոհեմ է եւ աշխարհականաց ընկերութենէն չ'ախորժիր: Եթէ չկայ անձ մ'որուն վրայ այս հինգ յատկութիւններն ալ գրտնուին, ընտրէ գէթ ասոնց գլխաւորներն ունեցողը:

Վանական ընկերութեան մը համար մեծ ըախտ է եթէ միայն ամէնէն յարմարներն առաջնորդ ընտրուին:

Անձի մ'առաջնորդ բնորութեն
 ետքն՝ ալ զինքն անկատարութեանց
 ենթարկեալ մարդ մի՛ համարիր, այլ
 Աստուծոյ տեղապահ: Աստուած այն
 անձանց պակասութեանց տեղը կը լե-
 ցընէ, զորոնք իրեն տեղապահներն է
 բրած, եւ յանձին իրենց առաջնորդին
 զինքը յարգող ու պատուող ամէն
 կրօնաւորներն այնպէս կը վարձատրէ՝
 իբր թէ առաջնորդաց ցուցուած յար-
 գանքն ուղղակի իւր Աստուածութեան
 բնծայուած ըլլար: Իսկ ընդհակառակն
 մեծագոյն խստութեամբ կը պատժէ
 յայսմ պակասողներն եւ այնպէս կը
 նկատէ առաջնորդաց հասցուած թըշ-
 նամանքներն՝ իբր թէ իւր մեծվայել-
 չութեան դէմ ուղղուած ըլլային: Թէ
 հին եւ թէ նոր պատմութիւնը
 յայտնապէս կը ցուցընէ որ Աստուած
 միշտ այսպէս բրած է:

Իշխանի մը կացուցած տեղապահին
 դէմ եղած թշնամանքն՝ իշխանին անօին
 կ'երթայ, եւ այս պատժառու ալ օրէնք-
 ներն այսպիսի թշնամանք մ'այնպէս կը

պատժեն՝ ինչպէս ուղղակի իշխանին եղած
 թշնամանքը:

Միշտ արագութեամբ ու զուար-
 թութեամբ հնազանդէ առաջնորդիդ,
 բայց ոչ թէ անոր իմաստուն կամ
 խոհեմ ըլլալուն համար, ապա թէ ոչ
 հնազանդութիւնդ աշխարհականաց
 հնազանդութենէն տարբեր չ'ըլլար.
 այնպիսի հնազանդութիւն մը կրօնաւ-
 որին պատիւ չի բերեր: Հնազանդէ
 առաջնորդիդ՝ ոչ թէ անոր ազնուա-
 տոհմ ու նշանաւոր բնտանիքէ ըլլա-
 լուն համար. ապա թէ ոչ հնազան-
 դութիւնդ ցածհոգի ծառայի հնա-
 զանդութիւն կ'ըլլայ, որ սովոր է
 մեծամեծներու առջեւ քծնիլ ու խո-
 նարհիլ: Հնազանդէ առաջնորդիդ՝ ոչ
 թէ անոր զքեզ ստիպելուն ու չուզած
 ժամանակդ իւր հրամանները քեզի
 կատարել տալու իշխանութիւն ունե-
 նալուն համար, ապա թէ ոչ հնազան-
 դութիւնդ սարկի հնազանդութիւն
 կ'ըլլայ՝ որ սաստիկ պատժի վախուն
 համար կը հնազանդի: Հնազանդէ ա-
 ռաջնորդիդ՝ ոչ թէ անոր համար որ

ըսածն ու հրամայածը քու բաղձա-
ցածդ է, ապա թէ ոչ՝ իւր հաճոյքին
յարմար եկած բաներուն մէջ հնա-
զանդող տղու մը հնազանդութենէն
աւելի չ'ըլլար քու հնազանդութիւնդ.
դիտցիր որ այսպիսի տղայ մը շատ ան-
գամ կը պատժուի: Միայն անոր հա-
մար հնազանդէ առաջնորդիդ, վասն
զի անոր տեղապահն է, որուն նուիրած
ես կամքդ: Այս է կրօնաւորական
ճշմարիտ հնազանդութիւնը՝ արժանի
մեծամեծ վարձուց:

Ծշմարիտ հնազանդն Աստուծոյ միայն
կը նայի:

Առաջնորդիդ վրայ մեծ վստահու-
թիւն ունեցիր եւ իրմէ բան մըն ալ մի՛
ծածկեր, եւ ոչ իսկ խիղճդ: Աստուած
կ'ուզէ որ խիղճդ առաջնորդիդ բանաս,
որպէս զի զքեզ կատարելութեան այն
աստիճանին հասցընէ, զոր քեզմէ կը
պահանջէ: Ի՛նչ վստահութեամբ որդա-
ւակ մ'իւր մօրը կը դիմէ, նայէ որ դուն
անկէ աւելի մեծ վստահութեամբ ա-
ռաջնորդիդ դիմես ամէն կարօտու-

թեանցդ տեսն. անոր ամէն կարգա-
դրածներն՝ եթէ զգածմանդ համաձայն
ալ չըլլան, լաւ համարէ, բաւական որ
կարգադրածն յայտնի մեզք չըլլայ:
Այսպէս ապրիլն է ճշմարիտ կրօնաւորի
պէս ապրիլ, որ ուղիղ ճամբով Աստու-
ծոյ կը դիմէ:

Ձի կրնար զվարդ խաբել այն կա-
նոնն, որուն ծշմարտութեան Աստուած
վկայ է:

Ուրախութեամբ լսէ, երբ առաջ-
նորդդ զքեզ պակասութեանց մոտ-
դիր կ'ընէ, եւ որպէս զի մեծդ իւր այս
պարտքը առաւել խնդութեամբ կա-
տարէ, երբեմն երբեմն անոր յիշեցուր
ու պաղատադին խնդրէ որ զքեզ մոտ-
դիր ընէ: Քեզի այս սէրն ինք-
նակամ ցուցընողն չցուցընողէն աւելի
սիրէ: Շատ աւելի չէի՞ր յարգեր այն
մայրը՝ որ չնչին արատ մ'անգամ վրադ
տեսած ժամանակ չի կրնար դիմանալ՝
առանց զքեզ անոր մօտդիր ընելու,
քան այն մօրուն, որ զքեզ զազիր ա-
րտառնեցով ծածկուած տեսնէ ու բե-

րանն անդամ չբանայ դքեղ մոտդիր
ընելու :

Յանդիմանութիւն ու ավաւարարութիւն
սիրող կրօնաւորը շուտով կատարեալ կ'ըլ-
լայ, իսկ ատողն՝ ոչ երբեք :

Ամենայն կերպով առաջնորդիդ վրայ
տրանջելէ զգուշացիր եւ տրանջողնե-
րուն ալ երբեք միտ մի դնել : Մեծ
դժբախտութեան պատճառ կ'ըլլայ
քեզի, եթէ այսպիսիներուն տրտունջ-
ները մտիկ ընես : Եթէ Եւա իւր ա-
կանջը փորձողին նենգալից խօսքերուն
փակէր՝ որոնցմով դեռն արգելեալ
պտղէն չուտելու աստուածատուր ար-
դելքը կը պարսաւէր անոր, կրելու շատ
բան չէր ունենար ու զմեզ ալ կորս-
տեան վտանգին չէր ենթարկեր : Ա-
ռաջնորդին պատուէրներն ու հրաման-
ները չհաւնողներն ու իրենց դժկա-
մակութիւնը յայանողներն նոյն դիւա-
կան օձին սերունդէն համարէ . ասոնք
կ'աշխատին որ լաւ համարում չունենաւ
առաջնորդիդ վրայ, եւ այսպէսով ա-
նոր պարտական եղած վստահութիւնդ

քեզմէ կը յափշտակեն ու քեզի մեծ
վնաս կը հասցընեն :

Հարկ է որ չորնայ կամ փտի այն ան-
դամն, որ զլիտն նետ յարաքերութիւն
չունի :

Մէկ կողմանէ Աստուծոյ կամքն է
որ մասնաւոր կերպով առաջնորդիդ
յարեալ ըլլաւ եւ ուրիշներէ աւելի
անոր հաճելի ըլլաւ նայիս . ուստի
եւ ստէպ ստէպ աչքիդ առջեւ բեր ան,
որուն տեղը կը բռնէ ինքն՝ առաջնորդդ :
Բայց մէկալ կողմանէ ալ Աստուած
յայտնի կերպով կ'արգելու քեզի ա-
ռաջնորդն շողջորթելն եւ անոր սէրը
վատարկելու համար փաղաքշանք ընելը,
անցած դարձածին վրայ անմիջապէս
լուր հասցընելն եւ վերջապէս հոգւով
մարմնով անոր աչքը մանելու աշխա-
տիլը : Միթէ ամօթ չէ՞ փնքբերու մէջ
այնպիսի անձինք տեսնելը, որոնց մի
միայն ծիգն է իրենց առաջնորդին
աչքը մանել, եւ այս վախճանաւ ան-
դադար անոր քովն կ'երթան ու անոր
միտութիւնները կը քննեն, որպէս զի

յամենայնի զանոնք դոհացընելով՝
գիւրութեամբ հասնին իրենց ուղածին:

Կարծես թէ ցած շահասիրութիւնն աշ-
խարհի մէջ քաւական գերիներ չունենա-
լով՝ ստիպուած է վանքի մէջ ալ ստրուկ-
ներ վնտռել, ուր սակայն Աստուծոյ որդւոց
ազատութիւնը պէտք է տիրել:

Երախտագէտ եղիւ այն ամէնուն,
որոնք ժամանակաւ առաջնորդ եղած
են, եթէ այսօր չեն ալ. մասնաւոր
կերպով յարգէ զանոնք, բայց նայէ որ
այս մասնաւոր յարգանքը չնուաղե-
ցընէ այն վստահութիւնը, զոր պար-
տական ես ունենալ այժմեան առաջ-
նորդիդ վրայ. Աստուած քու այժ-
մեան առաջնորդիդ միջնորդութեամբը
կու տայ քեզի իւր շնորհները, ինչ-
պէս յառաջ ալ ուրիշներուն ձեռքովը
տուած էր: Եթէ տարբեր ընթացք մը
բռնելով՝ այն անձին խորհրդոյն հա-
մաձայն շարժիլ ուզես, որ ալ առաջ-
նորդդ չէ, գիտցիր որ այնպիսի ձամբայ
մը կը մտնես, որ զքեզ քեզի հակա-
ռակորդ կ'ընէ, հաղարաւոր տակնու-

վրայութեանց պատճառ կ'ըլլայ եւ
կրօնիդ կործանման առիթ կ'ընայ
ըլլալ:

Երկու գլուխ ունեցող մարմինը զարշնկ
հրէշ մըն է, որ երկայն ատեն չի կրնար
սալրիլ:

Եթէ Աստուծոյ թոյլտուութեամբն
այնպիսի առաջնորդ մ'ունենաո, որ
վրադ վստահութիւն չունենալուն,
ասկէ անկէ սխալ տեղեկութիւններ
առած ըլլալուն եւ կամ սոսկ մտահա-
ճութեամբ՝ ամէն տեղ ու ամէն բանի
մէջ զքեզ խոնարհեցընելու կ'աշխա-
տի, նայէ որ դուն քու կողմանէդ
միշտ ցուցընես անոր այն յարգանքն
որ պարտական ես, միտքդ բերելով
զՅիսուս, որուն սիրոյն համար հնա-
զանդութիւն ուխտեցիր: Այսպիսի
պարագաներու մէջ զգացած ընդդի-
մութիւնդ որչափ ալ մեծ ըլլայ՝ քա-
ջութեամբ զուգէ՝ յիշելով այն զար-
հուրելի նեղութիւնը, զոր զգաց Յիսուս
տեսնելով որ Հրեայք զինքը կը
թշնամանեն, առաքեալք կը Լքանեն,

Պիղատոս կը դատաւարտէ , իւր Հայրը
զինքը կը թողլու :

Երբեք Աստուծոյ օգնութենէն յոյսդ...
մի՛ կտրեր :

Երբ տղոց մայրը խորթ մայր է , այն
ատեն հայրն աւելի հոգ կը տանի որդւոցը :

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Պատմութիւնը կը վիայէ որ հնա-
գոյն ժամանակներն առաջնորդ մը
երկու հարիւր երեք հարիւր եւ մինչեւ
իսկ հազար հոգւոյ մեծ գիւրութեամբ
կ'առաջնորդէր : Արդ ինչէն է որ
այսօր՝ ինչպէս փորձը կը ցուցնէ ,
քառասուն կրօնաւոր կառավարելն
այնչափ դժուար է : Ըստ իմ կարծեացս
այս երեւութին պատճառն այն է՝ որ
հին ժամանակները վանք մտնել խըն-
դրողներն աշխարհը եղած միջոցներն
լաւ պատրաստութիւն կը տեսնէին
վանք բնդուներէլու : Այս քայլը չա-
ռած երկայն ատեն հասուն խորհրդով
կը մտածէին եւ վանք մտած ժամա-
նակն իրենց վարքն ու բարքը փոխելու

եւ կատարեալ բլալու այնպիսի բաղ-
ձանք մը հետեւին կը բերէին , որ
իրենց առաջնորդներն ուրիշ բնելիք
չունէին , բայց եթէ նորանոր միջոցներ
գտնել , որոնք նպաստէին անոնց՝ իրենց
միտութեանց դէմ մղած պատերազմի
մէջ յաղթող հանդիսանալու եւ Աս-
տուծոյ հետ միանալու փութոյն : Իսկ
այսօր ոմանք վանք կը մտնեն ոչ թէ
սրբակեաց բլալու , այլ իրենց բնոտ-
նեաց բեռը թեթեւցրնելու եւ կամ
բնակութեան տեղ մը գտնելու դիտ-
մամբ : Այսպիսիք այնպէս դիւրագած
են որ եւ ոչ իսկ առաքինութեան
սիրոյն համար այն ամենուն մէկ փոք-
րիկ մասը կ'ուզեն կրել , որոնց ստի-
պուած պիտի բլալին աշխարհի մէջ
տանիլ : Ինչպիսի՞ դժուարին գործ է
այսպիսի անձինքները կանոնաց հոգ-
ւոյն համաձայն կատարելութեան ա-
ռաջնորդել : Ուստի եւ արգահատէ ու
ցաւէ առաջնորդաց , որ մէկ կողմանէ
իրենց կրցածին չափ պիտի ծառայեն
ու նպաստեն հպատակաց եւ մէկալ
կողմանէ ալ իւրաքանչիւրին նկատ-

մամբ՝ համար օպիտի տան Աստուծոյ։
Պաղատադին խնդրէ Աստուծմէ, որ...
տայ առաջնորդացդ հարկաւոր խոհե-
մութիւնն ու զօրութիւնը, որպէս զի
լաւ կատարեն իրենց դժուարին պարտ-
քը, եւ քու չար միտութեանցդ ծան-
րութեամբն անոնց պաշտօնը մի
դժուարացընեն :

Մեծ խստասրտութեան նշան է տեսնել
որ մայրը՝ ընկճող ծանրութեան ու քնոսն
տակ կը հեծէ, եւ փոխանակ քնոք թե-
թեւցընելուն՝ առաւել եւս ծանրացընել :

Գ Լ ՈՒՒ Հ Ի Ն Գ Ե Ր ՈՐ Դ

Թե ինչպիս պիտի ըլլաւ նորայրու-
կացդ հետ :

Եղբայրակիցներդ պատուէ ու սրբ-
տանց յարգէ : Անոնցմէ մէկն անգամ
արհամարհելէ զգուշացիր : Նայէ որ
ամենեւին առիթ չտաս առնուելու :
Ի՞նչ սոսկալի գայթաղութիւն է
վանքի մէջ կրօնաւոր մը տեսնել, որ
իւր ազնուական տոհմէ բլլալուն հա-
մար՝ ուրիշները բանի տեղ չի դնել
եւ արհամարհանօք կը նայի անոնց :
Բայց շատ աւելի գայթաղական ու
ցաւալի բան է, եթէ հասարակ ըն-
տանիքէ մէկն ելլէ արհամարհանօք
վարուի այնպիսեաց հետ՝ որոնց ծա-
ռան եղած բլլալը մեծ պատիւ պիտի
համարէր յաշխարհի :

Կրօնաւորաց վանքի մէջ անցուցած
կեանքն՝ սրբոց երկինքն ունեցած կեան-
քին նման ըլլալու է, վասն զի սուրբներն
երկինքը զիրար յԱստուած կը նկատեն ու
յԱստուած կը սիրեն :

Կենակից Եղբարցդ այն աչքով նայէ՛ ինչ աչքով որ կը նայէիր երկնից սրբոց, եթէ երկնքէն իջնային ու քովդ դային: Եթէ այս աչքով նայիս, այն ատեն ընկերակցացդ վրայ պարտաւելի բան չես գտներ, մանաւանդ թէ ամէն ալ լաւ ու բարի կ'երեւան քեզի՝ եթէ հոս հոն աննպաստ երեւոյթ մ'ալ ունենան: Երբ ծանր կառկած մը դքեզ խռովէ, նայէ որ հաւանութիւն չտաս, այլ ինք զինքդ Աստուծոյ առջեւ խոնարհեցուր՝ յիշելով պակասութիւններդ եւ սրտիդ խորքէն գոչէ. Ողորմէ՛ ու գթա՛, Տէր, ամբարտաւանիս, յանցաւորիս, որ անոնց ոտքն իյնալու էր՝ որոնց որ դատաւորը կ'ուզէ բլլալ:

Ով որ իւր ընկերն այս աշխարհի վրայ չի դատեր, այնպիսին գթութեամբ ու ողորմութեամբ կը դատուի Աստուծմէ:

Ընկերակցացդ վրայ յարգանք ու դրուատեօք լսուէ: Երբեք սրեւիցէ մէկու մը հետ գաղտնի մի խօսիր եւ ուրիշներուն բրած չարախօսութեանց

ալ ականջ մի՛ դնէր: Առհասարակ ասոր կամ անոր վրայ այնպիսի խօսքեր հանելէ զգուշացիր, որ խաղաղութիւնը կը խռովեն եւ փոխադարձ սէրը կրնան նուազեցընել:

Ջրպարտիչը կրօնաւորական ամէնէն հոգեւից ընկերութեան անգամ պարիսպը կը խրամատէ, չարախօսը կամաց կամաց հիմունքը կը խախտէ, անմիաքանութիւն սերմանողը կրօնաւորական ընկերութիւնը կը կործանէ: Այս երեքն ալ մոլոր ու ապականարար ծամբու մէջ են:

Սովորութիւն ըրէ քեզի եւ հակառակախօս մի՛ բլլար. այն ատեն միայն ձայնդ բարձրացուր, երբ ձայն չհանելը չարին հաւանիլ կրնայ ցուցընել: Երբեք յամառութեամբ մի՛ պաշտպաներ քու բռածդ, եւ նայէ որ պաշտպանած ժամանակդ ալ առաքինութեանց թագուհին՝ սէրը՝ չվերաւորես, մանաւանդ թէ կարծիքդ խոնարհութեամբ ուրիշներուն կարծեաց յարմարցուր ու հպատակեցուր: Կարծիքդ կամ բռածդ պաշտպանելու միջոցին՝ պատճառներդ չափաւորութեամբ յա-

առջ բեր եւ մի միայն նպատակդ այն
ըլլայ, որ ճշմարտութիւնն յերեւան
ելլէ եւ ոչ թէ քու կորովամտու-
թիւնդ:

Կոռասէր մարդը կը նմանի նենգաւոր
անասնոյ մը, որ ուրիշներուն վրայ կը
յարծակի, եւ այս պատճառաւ ալ ամէնքն
իրմէ կը փախչին:

Երբ ընկերներուդ վրայ այնպիսի
թերութիւն մը տեսնես, զոր միայն
առաջնորդը կրնայ դարմանել, պար-
տական ես տեսածդ կամ գիտցածդ
առաջնորդիդ իմացընել, ապա թէ ոչ
դուն ալ յանցաւորին յանցանացը
պարտական կ'ըլլաս եւ այն յանցանք-
ներէն յառաջ եկած հետեւութիւնը
քեզի ալ կը համարուին: Բայց նայէ
որ չըլլայ թէ չար դիտաւորութեամբ՝
նախանձու, վրիժու եւ կամ ուրիշ
կրից համար առաջնորդիդ զեկուցանես
տեսածներդ: Ըսելիքդ նախ ստուգե-
լու ես, եւ անկէ ետքը անոր հաղոր-
դելու ես առանց ամենեւին քու կող-
մանէդ ճշմարտութեան հակառակ բան

մը վրան աւելցնելու. ապա թէ ոչ
ըսածդ զբարտաւթիւն կ'ըլլայ եւ
դիւրաւ չի ներուիր:

Ընկերներուն ուղղութիւնն ու անարա-
տութիւնն ուզելով՝ անոնց թերութիւն-
ներն առաջնորդաց իմացընող կրօնաւորը՝
աւելի կը պզտիկցնեն անոնց թերու-
թիւնները քան թէ կը մեծցնեն, եւ այս-
պէս թէ իւրաքանչիւր անհատին եւ թէ
ամբողջ վանքին մեծ ծառայութիւն կը
մատուցանեն: Ով որ այլազգ կը գործէ,
միութիւնը կը քակէ եւ ինք զինքը կո-
րծատեսն վտանգի կ'ենթարկէ:

Եղբայրակցացդ ուրախութեանցն ու
տրտմութեանց այնպէս մասնակից եղիր՝
իբր թէ քուկդ ըլլային. խնդա ու ու-
րախացիր այն բանին վրայ, որ անոնց
խնդութիւն եւ ուրախութիւն կը պատ-
ճառէ, ցաւէ այն բանին վրայ որ ա-
նոնց ցաւ կը պատճառէ, եւ ձեռքէդ
եկածին չափ աշխատէ զանոնք մխի-
թարելու: Վանքը մէկ մարմին կը
կազմէ, որուն գլուխը Քրիստոս է, իսկ
անդամները՝ եղբայրակիցքդ, ուստի
եւ կը վայլէ որ եղբարք իրարու խըն-

դու թեանց ու տրտմութեանց կամ
ցաւոց փոխադարձաբար մասնակցին եւ
իրենց մասնակցութիւնը ցուցնեն:

Երբ մարմնոյն մէկ մասը քան մը կը
կրէ, մէկաւ մատուցը ալ կը զգան. եթէ
չեն զգար՝ նշան է որ իրենց ընական
վիճակին մէջ չեն եւ կամ՝ սկսած են:

Ամենայն եռանդեամբ փախիր բնու-
կան հակակրութիւններէ եւ մասնաւոր
բարեկամութիւններէ: Թէ հակակրու-
թիւնը եւ թէ՛ մասնաւոր բարեկա-
մութիւնն ապականեալ բնութեան
վտանգաւոր հետեւութիւնն են, կրո-
նաւորական ընկերութեանց վտան-
գաւոր ու հաղորդական հիւանդու-
թիւն, վասն զի մոլորեցուցիչ զգայա-
կանութիւնը գրգռելով ու հրապու-
րելով է որ կը մոռնան սրտերը: Մեծ
փոյթ հարկաւոր է ասոնցմէ զերծ
մնալու եւ ինք զինքն ասոնց դէմ
պաշտպանելու: Ո՛րչափ արտասուելի
բան է՝ տեսնել կրօնաւոր մը՝ որ մար-
մնոյ ու արեան բուռն շղթաները քա-
ջութեամբ խորտակէն ետքը՝ կա-

տարեւադոյն վիճակի մը մէջ վատու-
թեամբ ինք զինքը կը կապէ մասնաւոր
բարեկամութեան տկար կապերովն:
Դարձեալ միւս կողմանէ ալ որչափ
զգուանք ազդող բան է տեսնել անձ մը՝
որ չբաւականանալով քրիստոնէական
կատարելութեամբ, որ թշնամին սի-
րել կը պատուիրէ, կը մոռնէ վանք մը
բարձրագոյն կատարելութեան հետա-
մուտ ըլլալու նպատակաւ, եւ հոն այս
ամէնուն հակառակ՝ կը սկսի իւր եղ-
բայրակցաց դէմ հակակրութիւն սնու-
ցանել սրտին մէջ եւ չի կրնար զանոնք
տեսնել: Ասոնք չէ՞ն նմանիր այն
թշուառ ոճրագործներուն՝ որ կախա-
ղանին մինչեւ ամէնէն վերին աստի-
ճանը կ'ելլեն, որպէս զի ամէնէն բարձր
աստիճանէն ինկած ըլլալու պատիւն
ունենան եւ աւելի նախատալից մա-
հութեամբ մեռնին:

Ընկերին դէմ հակակրութիւն ունենալ
քրիստոնէութեան հոգւոյն հակառակ է,
իսկ մասնաւոր բարեկամութիւնը քրիս-
տոնէական կատարելութեան հիմը բոլոր-
ովին կը տապալէ:

Մի նախանձիր երբ ընկերներէդ մին
քեզմէ աւելի վստահութիւն կը վայելէ
եւ քեզմէ դերադաս կը համարուի.
նմանապէս մի նախանձիր, երբ ուրիշ
մը քեզմէ աւելի կը յարգուի ու կը
սիրուի: Մանաւանդ թէ ծագման
վայրկենին խեղդէ անձնասիրութեան
ամէն շարժումները, սրտանց շնորհա-
կալ եղիւր Աստուծոյ այն ամէն շնորհաց
համար, զորոնք ուրիշներուն կու տայ,
եւ խնդրէ իրմէ որ այն շնորհքներն ա-
նոնց վըայ պահէ եւ աճեցընէ. ասով
առաւել եւս կը յաճախի իւր փառքն
ու կ'ապահովի անոնց փրկութիւնը:
Աքանջելի խրատ. սրչափ դիւրին է այս
ճամբով՝ անվտանգ ու դոյզն աշխա-
տութեամբ՝ մեծամեծ արդիւնքներ
գանձել:

Ընկերսիրութիւնը այն անգիւտ Դմաստ-
նոց քարն է, որ ամէն քան ոսկւոյ կը
փոխէ. նախանձը վստահաւոր թոյն մըն
է, որ զԱրուսեակը երկինքը թռնաւոր-
ելէն ետքը՝ դժոխքն ալ շատ մ'ուրիշ-
ներու հետ մէկտեղ յաւիտեան պիտի
տանջէ:

Արծնաւորը դիւցալնական առաքի-
նութեանց մէջ կը թուելու բաղմաթիւ
առիթներ կը գտնէ վանքին մէջ, եւ
ասով մեծադանձ գանձեր կը գանձէ
երկնից համար. իմ կարծեօքս՝ այս ա-
ռիթներուն մէջէն ամէնէն սովորականն
է՝ այլեւայլ բնաւորութեան ու խառ-
նուածով անձանց ինք զինքը յարմար-
ցընելն, որոնց հետ կենակցելու սոթ-
պուած է կրօնաւորը բաղմանդամ միա-
բանութեան մը մէջ, եւ նմանապէս
ոչինչ նուազ առիթ է պէսպէս տկա-
րութեանց համբերութեամբ տանիլը:
Մեծ բան է խնդացողներու հետ խն-
դալ, լացողներու հետ լալ: Ճշմարիտ
է որ կրօնաւորի մը պահքէ, ձաղկանքէ
կամ նման խիստ հրահանգներէ շատ
աւելի դժուար է այսպիսի սիրալիւր կե-
նակցութիւն մը, վասն զի մարդ ան-
դադար իւր վրան բռնութիւն ընելու է
ինք զինք ամէն տեսակ բնաւորութեան
տէր անձանց յարմարցընելու համար:
Բայց այս իսկ է առաւել արդիւնաւորն
եւ Աստուծոյ մեծ վայելութեան ա-
ռաւել հաճոյն:

Ով որ Աստուծոյ սիրոյն համար ամէնուն ամէն քան ըլլալու կ'աշխատի, այնպիսոյն Աստուած ինք զինքն ուրակութեամբ կու տայ ամբողջապէս:

Մեծ Թերութիւն եւ վանքի մը մօտալուտ կործանման ստոյգ մէկ նշանն է, երբ կրտսերագոյնք ծերագոյնները կ'արհամարհեն եւ անոնց փրկաւետ յորդորները չեն ուզեր լսել: Բայց նմանապէս ծերոց վարմունքն ալ դատապարտելի կ'ըլլայ եթէ կրտսերագոյնները տղայ յանդիմանելու պէս յանդիմանեն ու անոնց հետ այնպէս մը վարուին իբր Թէ ծառայ ըլլային: Կրտսերագոյնք պարտական են ծերագոյնները սրտանց ու մեծապէս յարգել, իսկ ծերագոյնք ալ պարտական են իրենց կողմանէ երիտասարդաց սրտագին սէր ցուցնել: Սէրն ու յարգանքը կշիռքին երկու նժարներն են, զոր արդարութիւնը՝ ձեռքը բռնած է, որպէս զի վանքին մէջ ապրող ամէն մէկ անձին այն բանը բաշխել տայ, ինչ որ անոր աստիճանին պատշաճ է, եւ այնպէսով սրտերը իրարու հետ կապէ:

Իրարու հետ կապուած միացած սրտերէ կը կազմուի սրբակեաց անձանց ընկերութիւնը:

Ժերերն իրենց երկարատեւ ու մեծ աշխատութեամբ ստացած առաքինութեանցը համար պատուընելու արժանի են, իսկ նմանապէս՝ երիտասարդք սիրալիր ակնածութեան եւ մեծարանաց՝ իրենց առաքինութեան մէջ կատարեալ ըլլալու տարած փութոյն համար:

Մեծապէս զգուշացիր ինչ ինչ անպատշաճ եւ ծաղրական ընտանութիւններէ, որ աւելի անկիրթ մարդոց կը պատշաճին քան Թէ բարեկիրթ ընտիր կրօնաւորաց: Ասոնց կարգէն են «Դուռն», ըսելով խօսիլ եւ բաղձալ որ ուրիշներն ալ իրեն հետ «Դուռն», ըսելով խօսին. ձեռքի կատակներ ընել. անպատշաճ կամ ընտանեկան խօսքեր խօսիլ: Այսպիսի ընտանութիւնք երբեք երկարատեւ չեն կրնար ըլլալ. առանց հիմն է անհաստատամտութիւնը կամ անկարգ տրամադրութեանց իրարու համաձայն ելլելը: Երբ մէյ մ'այսպիսի ընտանութիւնք սովորական ըլ-

լան, մեծամեծ չարեաց պատճառ կ'ըլ-
լան: Ճշմարիտ է այն հին առածը, որ
կ'ըսէ

Ընտանութիւնն արհամարհութիւն յա-
ռաջ կը բերէ, արհամարհութիւնը կազ ու
կոիւ, եւ կազ ու կոիւն աւելում կը
գործէ:

Մի փնտուեր այն կրօնաւորներն՝ որ
քեզի կը շողորորթեն ու մէտ են բնա-
կան միտութիւններդ փայփայելու, այլ
այնպիսիները փնտռէ՝ որ սիրով դքեզ
պակասութեանցդ մտադիր կ'ընեն ու
կը կշտամբեն եւ վրաց դիտուած ամէ-
նէն փոքրիկ թերութիւնն ալ ամենայն
կերպով կը ջանան քեզի աջակցելով
դարմանել ու բուժել: Առաջինները
ծածուկ թշնամի համարէ քեզի, որոնք
որ մ'առաջինն պիտի ըլլան դքեզ
հրապարակաւ դատապարտելու, ինչ-
պէս որ հիմայ իրենց սրտին մէջէն
դքեզ կը դատապարտեն: Երկրորդ
տեսակ կրօնաւորները՝ անկեղծ ու սր-
տադին բարեկամներդ համարէ, որ սի-
րով եւ ուրախութեամբ փրկութեանդ
կ'աշխատին:

Շողորորթը ճշմարիտ բարեկամէ այնու
կը տարբերի, որ շողորորթն ընկերին հա-
ծելի ըլլալու կը ջանայ, եւ միայն իւր օգ-
տին ու շահուն մտադիր է, իսկ ճշմարիտ
բարեկամը՝ ազդարարութեամբ ու կշտամ-
բանքով անգամ ընկերին օգտակար ըլլա-
լու կը նայի:

Ճշմարիտ կրօնաւորը՝ անմեղ ու ան-
կեղծ աղանուոյ նման՝ սխ ու քէն
բտուած բանը չի դիտեր. ոչ զինքը
թշնամանողներուն ու վշտացընողնե-
րուն դժկամակութիւն կը յայտնէ, եւ
ոչ իւր ներսը՝ զինք հայածողներուն
դէմ տեսլութիւն կը սնուցանէ: Մա-
նաւանդ թէ այսպիսիներուն երբեմն
երբեմն իրեն ըրած նախատանաց սի-
րով տանելով՝ կ'ուզէ զիրենք համա-
ղել թէ ինք իւր սրտին մէջ իրենց
դէմ չէ թէ միայն բան մը չունի, այլ
զիրենք կը սիրէ ու կը յարգէ: Ճշմա-
րիտ կրօնաւորը սրտանց կը բաղձայ
վեշտ կրելով իւր երկնաւոր վարդապե-
տին նմանիլ: Ա'ուզէս այսպիսի ճշմա-
րիտ կրօնաւոր ըլլալ: Ինչո՞ւ չէ. կրնաս
ըլլալ Աստուծոյ շնորհքովն, որ միշտ

քեզի առատօրէն կը տրուի ու պիտի տրուի: Աղնիւ շարժառիթներէ առաջ-
նորդուելով՝ հակակրօութեան ամէն
զգածմունք ի սկզբան անդ խեղդէ:
Երբեմն շփումներ տեղի կ'ունենան.
այսպիսի պարագայից մէջ նայէ որ նախ
դուն թողութիւն խնդրես՝ նոյն իսկ
եթէ նուազ յանցաւորը դուն ես: Ի մաս-
նաւորի՝ իրենց թշնամութեամբն՝ քե-
զի բազմաթիւ արդիւնք վաստակելու
պատճառ եղողներուն համար աղօթէ.
նայէ որ դուն քու կողմանէդ այսպի-
սեայ ամէն ծառայութիւն ընես ու
զիրենք հաճես:

Միայն Յիսուսի՝ ու իւր աշակերտաց
յատուկ է՝ չարին բարեաւ հատուցում
ընել:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Առաջին քրիստոնէից իրարու ունե-
ցած յարգանքն ու սէրը այն ամէնէն
ազդու միջոցներէն մէկն էր, զոր Աս-
տուած գործածեց նորածին Եկեղեցւոյ
բազմաթիւ ազգեր վաստակելու: Բայց

որովհետեւ սկսաւ յարգանքը նուաղիլ
ու սէրը պաղիլ, ուստի եւ Եկեղեցին
կորսնցուց այն մեծ ազդեցութիւնը եւ
այլ ազգերն անոր ծոցը մտնելու նոյն
եռանդը չունեցան: Նոյն բանը վիճա-
կեցաւ նաեւ կրօնաւորական ընկերու-
թեանց: Հին ժամանակի աշխարհա-
կանք՝ տեսնելով որ վանքերու անդա-
մոց մէջ փոխադարձ մեծ սէր ու խորին
յարգանք կը տիրէ՝ ահագին բազմու-
թեամբ՝ թողլով իրենց տունն, բարե-
կամներն ու ծնողքը՝ վանքերը կը դի-
մէին, այնպէս որ Ս. Յովհ. Ոսկեբերան
կ'ըսէ թէ իւր ժամանակն Յունաստանի
մէջ այնչափ վանական տուն կար որ-
չափ աշխարհական տուն: Անտիոք
քաղաքը Ս. Յուլիանոս իւր քովը տասն
հազար կրօնաւոր ժողոված էր, իսկ
Սրբուհի Բաբիլոն՝ որ Ս. Յուլիանոսի
ամուսինն եղած էր, հազար միան-
ձնուհի: Այս փոխադարձ յարգանացու
սիրոյն անհետանալէն ետքը՝ ալ չէին
հաշտ աչօք նայել վանքերուն, եւ
առանց ուղիղ դիտաւորութիւն եւ
պարտուպատշաճ պատրաստութիւն ու-

նենալու՝ կը մոնէին վանք։ Բայց Աստուծոյ նախախնամութիւնն որ Եկեղեցւոյ այնչափ օգտակար եղած կարգերն իրենց նախնական վիճակին մէջ տեսնել կ'ուզէ, միշտ հին վանական հաստատութեան մ'աւերակներէն նոր մը յարուցած է, որ ծաղկած ու Աստուծոյ եկեղեցւոյն մէջ այնչափ աւտեն իւր դոյութիւնը պահած է, ցորչափ որ իւր անդամները զերար փոխադարձաբար յարգած ու սիրած են։

Մարդկութեան համոզումը միշտ սա էր թէ հոն միայն կարելի է կատարելապէս Աստուծոյ ծառայել, ուր մարդիկ զերար փոխադարձաբար սրտանց կը սիրեն։

Գ Լ Ո Ւ Խ Վ Ե Ց Ե Ր Ո Ր Դ

Թի ինչպէս պիտի ըլլաւ հայրտախացի հետ։

Մեծապէս կը սխալիս՝ եթէ առաջ նորդ ընտրուելով կարծես թէ միակ դործդ է յանուն հնազանդութեան հրամայել եւ ուղածիդ պէս կշտամբել։ Պարտուցդ այնչափ անգիտակ ես, որ եւ ոչ իսկ գիտես թէ պարտական ես շատ աւելի հոգ ու խնամք տանիլ հպատակացդ քան քու անձիդ։ Հպատակներդ իրենք զիրենք մոռցած, ամէն բանէ հրաժարած են եւ Աստուծոյ նախախնամութեան յանձնուած. արդ՝ դուն որ Աստուծոյ նախախնամութեան տեղը կը բռնես, պարտական ես անոնց ամէն պիտոյքը հոգալ. պարտական ես անոնց մարմնոյն առողջութեանն ու հոգւոյն սրբութեանը ձեռքէդ եկածին չափ օգնել՝ զիրենք եղբարքդ նկատելով։ Պարտական ես զիրենք որդւոցդ պէս սիրել եւ իբրեւ Յիսուսի

հարսերը յարդեւ. Յիսուս ասոնք քու խնամոցդ յանձնած է, որուն համար երբեմն քեզմէ խիստ համար պիտի պահանջէ:

Հովուին տարած հոգէն ու արթնութենէն կախում ունի իւր վարձքը, հօտին քարնլաւութիւնը եւ հօտին տիրոջը շահը:

Աչքիդ առջեւ բեր որ Աստուծոյ եկեղեցին հովուող երէք նշանաւորագոյն անձինք՝ Մովսէս, Քրիստոս Տէրն մեր ու Պետրոս՝ իրենց մասնաւոր սիրովը նշանաւոր հանդիսացած են: Նայէ որ յամենայնի մեծ հեղութիւն ցուցնեն: Եթէ հպատակներէդ մէկուն բան մը պատուիրել հարկ ըլլայ՝ նայէ որ այնպիսի խոնարհ կերպով մը հրամայես, որ աւելի աղաչանքի կերպարանքն ունենայ՝ քան հրամանի: Հպատակացդ թողտուութիւն մ'ըրած ատենդ՝ սիրով ու բարեյոժարութեամբ վարուէ: Հպատակներէդ մէկուն խնդրածը մերժելու կամ զլանալու որ ստիպուիս՝ այնպիսի կերպով մ'ըրէ, որ դիմացինդ ալ տեսնէ թէ մեծ ցաւ կը պատճառէ

քեզի այսպէս վարուելու ստիպուած ըլլալդ: Հպատակներդ կշտամբելու աւտեն տեսնուելու է որ ամբարտաւանութիւն, գրգռութիւն եւ կամ՝ որեւիցէ կիւք վճադ չ'իշխեր:

Հրամայողին հեզութիւնը քաղցրահամ մեղր է, որ մեզի զգաւ չի տար այն դաւնութիւնը, զոր երբեմն հրամանին զործադրութիւնը կոնայ իւր հետը բերել:

Յիշէ այն զարհուրելի տեսիլքը, որուն մէջ՝ Եկեղեցւոյ շատ նշանաւոր կրօնաւորական հաստատութեանց միոյն՝ ամէն առաջնորդները հոյ մէջ թաղուած երեւցան ու խոստովանեցան թէ իրենց չափազանց յարմարութեան ու զիջողութեան պատճառաւն էր որ այն պատժոյն դատապարտեցան: Եւ իրօք այս առաջնորդները վանքին բարեկարգութիւնն ամէն մէկուն կամաց թողուցած էին եւ անդամոց հաճոյական ըլլալու համար՝ ամբողջ մարմնոյն փճանալուն պատճառեղած: Ուստի երբեք մի թողուր որ կանոններն ու սուրբ սովորութիւն-

ները զանցառութեան մատնուին: Երբ
կը տեսնես թէ հեղութիւնը բաւական
չէ միաբան մ'իւր պարտուց կատար-
ման ստիպելու՝ այն տառն ծանրու-
թեամբ ու խստութեամբ ստիպէ:
Յիսուս՝ այս հեղահոգի վարդապետն՝
անգամ մը ծանր ծանր յանդիմանու-
թիւններ տուաւ Պետրոսին, շատ ան-
գամ խստութեամբ վարուեցաւ առա-
քելոց հետ, եւ Փարիսեցւոց դէմ
լսած ծանր խօսքերը երբեք ետ չա-
ռաւ:

Բաջ հովիւը ծէծէ զատ՝ քովը քիչ մ'աւ
քացախ կ'ունենայ, որւէս գի պէտք եղած
ատեն գործածէ:

Առաջնորդի մը համար ամենէն կա-
րեւոր առաքինութիւնն է՝ խոհեմու-
թիւն, բայց ոչ թէ Յակովբոս առա-
քելոյն յիշած աշխարհային ու դիւա-
կան խոհեմութիւնը, որ միայն ինք
զինքն ամենուր սիրելի եւ իւր առաջ-
նորդութեան ժամանակը հաճոյական
ընելու կ'աշխատի՝ առանց ամենեւին
ապագային համար մտածելու, այլ այն

բանական ու աստուածային խոհեմու-
թիւնն՝ որով առաջնորդն իւր հպա-
տակները լաւագոյն ընելու միջոցները
կը դործածէ, անոնցմէ ամէն մէկուն
նկարագրը կը քննէ ու ամէն մէկուն
պիտոյից մտադիր կ'ըլլայ: Այսպիսի
խոհեմ առաջնորդ մը՝ քաջ ու վարժ
բժշկի մը պէս՝ հիւանդին բնութեան
ու հիւանդութեան յարմար դեղեր կը
դործածէ, եւ միշտ պատրաստ է՝ ի
հարկաւորութեան բոլորովին ի բաց
կտրելով ժանտահար անդամ մը՝ ամ-
բողջ մարմինը փտութենէ պահելու:
Ստէպ ոտէպ այս առաքինութիւնն
Աստուծմէ խնդրէ, վասն զի խոհեմու-
թիւնն այս աշխարհիս անդատաննե-
րուն մէջ ինքնին բուսնող ու աճող
տունկ չէ:

Յոհնմութիւնն՝ առաջնորդի մ'անյալէս
հարկաւոր է վանական տուն մը կառա-
վարելու, ինչպէս ղեկը նաւուղովին նաւուն
ուղղութիւն տալու:

Պաշտօնները բաշխելու ատենդ եր-
բեք մի նայիր այս ինչ անձին ակնկա-

լաթիւնները դոհացընելու, այլ հասարակութեան լաւութիւնը միայն աչքիդ առջեւ ունեցիր: Պաշտօնները բաշխելէդ յառաջ արօթէ Հոգւոյն Սրբոյ, որպէս զի քեզի աղգէ թէ ո՞վ որ պաշտօնի ամէնէն աւելի յարմար է: Պաշտօններն Աստուծոյ կամաց համաձայն բաշխելէն ետքը՝ երբեմն երբեմն նայէ պաշտօնատերերն ինչպէս կը կատարեն իրենց պաշտօնը: Միշտ աչքիդ առջեւ ունեցիր զինուորական աւագաց արթնութիւնը, որ երբեք իրենց հպատակաց ու պահապանաց վրայ այն աստիճան չեն վտահի որ երբեմն երբեմն իրենց կողմանէ չնային թէ ամէն մէկն իւր պարտքը կը կատարէ:

Առաջնորդ մ'ըրեքք կասկածոտ ըլլալու չէ, քայց մէկաւ կողմանէ ալ միշտ արթուն ըլլալու է:

Նորընծայութիւնն այն հանքն է, որմէ երկնաւոր շէնքը կառուցանելու հարկաւոր եղած ամէնէն լաւ քարերը կը հանուին. լաւ նորընծան՝ կատարեալ կրօնաւոր կ'ըլլայ, կատարեալ

կրօնաւորն ալ՝ մեծ սուրբ: Ասոր համար այն անձը նորընծայից վերակացու դիր, որ միաբանութեանդ հոգւոյն թափանցած է եւ նոյն հոգին ունի, որպէս զի ինքն ալ բանիւ եւ օրինակաւ նոյն հոգին նորընծայից սիրտը դրոշմ տակաւ: Կ'ըսուի թէ հուզահոս ծառերու մօտերը գտնուող անկիւնները շատ անուշահոտ կ'ըլլան, ես կը կարծեմ թէ նորընծայք շատ աւելի դիւրաւ իրենց կը սեփականեն իրենց վերակացուին առաքինութեանց քաղցրաբոյր անուշահոտութիւնը:

Տղան իւր ամբողջ կենացն ընթացքին մէջ՝ իւր ստնտուէն ծծած կաթին գօրուութիւնը կը զգայ:

Եւ որովհետեւ գիտես որ ամէն կոչում կրօնաւորական կոչում չէ, անոր համար ալ երբ մէկը կրօնաւորիլ ուզէ, նայէ որ անոր հարստութեան պերճութիւնը վերջ չխաբէ: Աստուած այսպիսին շատ չ'ուզեր: Չըլլայ թէ կրօնաւորիլ ուզողին ազնուականութիւնն ու մեծատոհմ ըլլալն ալ վրադ

ազգեցութիւն ընէ. այսպիսի նկատմունքներ շատ մը բարեկարգ վանքեր կործանած են: Նորամուտին վարմանց ու խօսից սիրունութիւնն ալ զքեզ չխաբէ. մարդ շատ դիւրաւ կը խաբուի ասոնցմէ: Զգուշացիր նաեւ ծնողաց աղաչանքներուն ազգեցութենէն. շատ անգամ ծնողքներն՝ իրենց մտաց ու մարմնոյն կողմանէ ոչ այնչափ լաւ օժտեալ որդւոց համար՝ վանքը լաւ բնակարան ու պատուաւոր ապաստանարան կը համարին, որպէս զի իրենց մէկալ զաւակներն աւելի տածել կարենան: Մարմնոց եւ արեան ձայնին ալ ականջ մի՛ դնէր, վասն զի մարմին եւ արիւն վատ ու կոյր խորհրդական են, այնպէս որ մեծապէս զարմանալու արժանի բան է, եթէ ասոնք զմեզ աղօթականութեան վտանգաւոր պատրուակաւը չխաբեն: Վանք մտնել ուզողին նկարագրին ամենայն խնամով քննէ եւ տես թէ վանական կենաց յարմարութիւն ունի՞ եւ Աստուծմէ՞ կոչուած է: Եթէ վանքի մէջ այնպիսի մէկն ընդունիս որ Աստուծմէ կոչուած

չէ, բարեպաշտութիւն եւ մեռուցում ըսուած բաները չի գիտեր, գիտցիր որ այն անձը շուտով կը մտնէ ընդարձակ ճամբան, այլոց կատարելութեանը մեծապէս արգելք կ'ըլլայ եւ շատ մը տակնուվրայութեանց ու խանդարմանց պատճառ կ'ըլլայ վանքին մէջ:

Միակ ժանտաշար ոչխար մ'իսկ շատ անգամ՝ քաւական է ամբողջ հօտը ժանտաշար ընելու:

Կրնաս հպատակացդ հրաման տալ, որ՝ երբ խօսարան օտարականք իրենց հետ տեսնուիլ ուզեն, այցելութիւն ընդունին. եթէ 1. այցելուն պատուաւոր մարդ ըլլալուն համոզուած ես, 2. եթէ այցելութիւնն ստէպ չի հանդիպիր, 3. եթէ տեսակցութիւնն երկայն չի տեւեր, եւ 4. եթէ հպատակդ՝ աշխարհականաց հետ տեսակցելէն ետքը՝ աւելի հնազանդ, շրջակայիցը հետ աւելի սիրով, եւ Աստուծոյ հետ աւելի սերտագոյնս միացած կ'ըլլայ: Իսկ եթէ այցելութեան եկող անձինքը չես ճանչնար, եթէ

ասոնք ստեպ այցելութեան կու գան ու չափէն աւելի երկայն կը տեսակցին, եթէ հպատակդ ասոնց հետ խօսակցելէն ետքը՝ Աստուծոյ ծառայութեան մէջ անփոյթ, հնազանդութեան մէջ՝ անճիշդ, մեծամիտ, եւ եթէ իւր սովորական վարմանցը մէջ աւելի համարձակ ըլլայ, գիտցիր որ եթէ փութով այս ստեպ այցելութեանց չափ մը չդնես՝ Աստուծոյ առջեւ խիստ համար պիտի տաս եւ ծանր պատիժ պիտի ընդունիս:

Բաջ հովիւ չէ այն առաջնորդը, որ գայլուն գալը տեսած ասուն՝ չի վաճար:

Մեծ պակասութիւն է առաջնորդի մը, եթէ որեւիցէ մէկու մը տուած տեղեկութիւնն իւր վրայ այնպէս ազդէ՝ որ չուզէ երկրորդի մը տուած տեղեկութիւնն ալ լսել ու ճշմարտութեան հասն ըլլալ: Հպատակի մը սրտին սաստիկ ցաւ կը պատճառէ եւ դիւցաղնական ճգանց պէտք կ'ունենայ երբ տեսնէ իւր առաջնորդն այնպէս նախապաշարուած՝ որ վայրապար է

առջեւն իւր իրաւունքը պաշտպանել: Յայտնապէս կ'ըսեմ որ այսպիսի պարագայի մէջ չափազանց խիստ փորձէ մը կ'անցնի անմեղ կրօնաւորը, եւ թէ այս բանն ուրախութեամբ կրելու համար սովորական շնորհքէ շատ աւելի մեծ շնորհքի պէտք ունի: Ատոր համար կ'երգուընցնեմ զքեզ. լսած բանիդ մէկէն ի մէկ հաւանութիւնդ միտար, յառաջ քան ինք զինքդ որոշելդ՝ նայէ որ իրը պողարիւնութեամբ կատարելապէս ըմբռնած ըլլաս:

Միայն մէկ կողմը լսող դատաւորը շատ քիչ ամբամ կրնայ արդար վճիռ տալ:

Երբեք այլայլութեանդ մէջ հպատակներէդ մէկուն առջեւը մի դներ անոր պակասութիւններն. նմանապէս նայէ որ այսպիսի պարագայից մէջ երբեք արհամարհական, խրոխտ, բռն եւ կրքոտ վարմունք չունենաս: Ուղիւթիւն յառաջ բերել կարենալու համար՝ լաւ խորհրդածէ հանդարտութեամբ ժամանակին, տեղւոյն ու կերպին յարմարութեան վրայ: Ի Հոգւոյն

Արբոյ պաղատագին խնդրէ, որ իւր ազգեցուծիւններովը յանցաւորին սրտին աւանջները բանայ՝ որպէս զի քու յորդորներդ մարմնոյ լեւեաց միջնորդութեամբը հասնին հոն: Եթէ հարկը պահանջէ ծանր խօզքեր դուր-ծածեւ, նայէ որ անոնց դառնութիւնը բառնաս՝ վստահացնելով որ միայն յանցաւորին լաւութեանը համար է որ բնդդէմ սովորութեանդ այսպէս վարուելու ստիպուած ես:

Եթէ մեղուն խայթած մարմնոյն մէջէն իւր խայթոցը դուրս չհանէ, ինքը կը սատկի եւ վէրքին մէջ թոյն մը կը թողու, որով մարմինը կ'ուռի:

Տարակոյս չկայ որ խնամոցդ յանձնուած վանքին լաւ կ'առաջնորդես, եթէ ամէն հպատակներդ զքեզ յարգեն, սիրեն եւ վրագ վստահութիւն ունենան: Հպատակներդ զքեզ կը յարգեն, եթէ դրիցդ համեմատ աւաքինութիւն ունիս, եթէ դժուարին դործոց մէջ առաջին նետուողը դուն ըլլաս եւ եթէ բնութեան ամէնէն աւելի սոսկում պատճառող բեռերը

կամակար վրագ առնուս: Հպատակներդ զքեզ կը սիրեն՝ եթէ տեսնեն որ առանց այս ինչ կամ այն ինչ անձին մասնաւոր համակրանք ունենալու՝ զամէնքը հաւասարապէս կը հոգաս եւ մասնաւոր փոյթ կը տանիս հիւանդաց, ծերոց եւ իրենց անձին ու իրենց վերաբերեալ իրաց ամենեկին հոգ չտանողներուն: Վրագ կատարեալ վստահութիւն կ'ունենան, եթէ իրենց հետ սրտագրաւ կերպով կը վարուիս ու իրենց քեզի վստահացածներն այնպէս գաղտնի կը պահես, որ ոչ ոք բան մը կուահէ:

Յարգանք, սէր ու վստահութիւն այն երեք հանգոյցներն են՝ որ հպատակաց ու առաջնորդաց մէջ եղած կապն այնպէս կ'ամրապնդեն, որ սատանայ, աշխարհ եւ մարմին չեն կրնար նոյնը քակել ու լուծել:

Եթէ ամէն հպատակներդ քու առաջնորդութեանդ տակ դո՛հ կ'ապրին՝ որ այն ատեն միայն կարելի է երբ կատարելութեան կը դիմեն, փառք տուր Աստուծոյ եւ ամէն պատիւ անոր

միայն ընծայէ: Իսկ եթէ ձեռքէդ եկածն ընելէն ետքն ալ՝ տոգոհներ գտնուին, թող մսիթարութիւնդ ըլլայ սա մտածմունքը թէ Ս. Բենեդիկտոս այնպիսի կրօնաւորաց հետ կ'ապրէր, որ իրեն չէին կրնար տանիլ. Ս. Բենեդարդոս՝ Նիկիողայոս անունով քարտուղար մ'ունէր, որմէ կը հալածուէր ու կը զրպարտուէր. Ս. Փրանկիսկոս մեծամեծ հոգեւոր ձեռք մատնուած էր Եղբայր Եղիայի պատճառաւ. Յիսուս՝ կատարեալ առաջնորդաց գաղափարականը, համբերեց մատնիչ Յուդային, որ իրեն ծանր չարիքներ հասուց: Մտածէ որ տոգոհ եւ դժկամակ կրօնաւորը կը նմանի խարտոցի մը, որով ոսկերիչը թէ ոսկոյն կղկղանքը կը մաքրէ եւ թէ ոսկին կը յղկէ, եւ կամ կը նմանի աւելի՛ որ տան աղտոտութիւնը կը մաքրէ:

Խոնարհ ու եռանդուն կրօնաւորը վանքին շինութիւն է, իսկ մեծամիտն ու փոփոխամիտը թէ՛ առաջնորդաց եւ թէ՛ ընկերաց արդիւնք շահելու առիթ կ'ընծայէ:

Աղօթելու խցիանդ մէջ ամէն հպատակացդ անունները միտք բեր. եւ ամէն օր ամէնուն համար աղօթէ, բայց ի մասնաւորի անոնց համար, որ աղօթքի պէտք ունին: Այսպիսիներն ուղղութեան բերելու՝ յարմար միջոցներ գտիր եւ երբեք մի՛ յուսահատիր ասոնց ուղղութենէն: Ամէն ամիս հպատակներէդ ամէն մէկուն հետ գէթ քառորդ մը խօսէ ու տեսակցէ, որպէս զի իմանաս իւրաքանչիւրին պիտոյքը, ամէն մէկուն կատարելութեան հասնելու տարած փոյթը, եւ նայէ որ եթէ զիրենք գործով չես կրնար գոհացընել, գէթ խօսքով գոհացընելէն ետքն՝ արձակես:

Կրօնաւոր մ'ուրիշ քանով մ'այնչափ չի մշխթարուիր, եւ սրտին մէջ երբեմն երբեմն ժողովուրդ դառնութիւնն ուրիշ քանով մ'այնչափ դիւրաւ չի քաղցրանար, որչափ սրտագին տեսակցութեամբ մը, զոր կ'ունենայ առաջնորդին հետ, եւ այն անկեղծ համակրանքը տեսնելով՝ զոր առաջնորդն իւր վրայ ունի:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Վանական առաջնորդի մը պաշտօնը շատ աւելի դժուարին է քան թէ բանականներ կառավարող հրամանատարին պաշտօնը, ինչու որ տեսանելին կառավարելէ շատ աւելի դժուարին է անտեսանելին կառավարել: Առաջնորդի մը պաշտօնը շատ աւելի վտանգաւոր ալ է, վասն զի մարդու մը մարմինը կորսնցընելէ աւելի մեծ չարիք է՝ հոգին կորսնցընելը: Այս պատճառաւ սուրբերն առաջնորդութենէ միշտ սաստիկ կը վախնային եւ առաջնորդութիւնը խռթ համարելով, անկէ կը փախչէին, ըստ որում անոր զարնուելով կրնային թշուառաբար նաւաբեկութիւն կրել: Այլք ստիպուած յանձն առնելով առաջնորդութիւնը՝ իրենց հոգւոյն փրկութեան համար դողալով կ'ապրէին, վասն զի գիտէին թէ չէ թէ միայն իրենց անձին պակասութեանցը համար՝ համար պիտի տային Աստուծոյ, այլ նաեւ իրենց հպատակաց այն թերութեանցը համար, զորոնք կրնային արգելուլ: Այս ճշմար-

տութեան վրայ լաւ մը խորհրդած ելէ ետքը՝ ցուցուր ինծի անձ մը՝ որ այնպէս անմիտ ըլլայ եւ այնչափ անհոգիւր փրկութեան, որ այս պաշտօնին բեռը իւր վրայէն հեռացընելու չջանայ՝ եւ այն ալ՝ այժմեան պարագայից մէջ, ուր շատ դժուարին է ուրիշները կատարելութեան ճամբուն վրայ կառավարելը՝ համեմատութեամբ հնագոյն ժամանակաց: Ստիպուած առաջնորդութիւն յանձն առնողները՝ ստիպուած առաջնորդ ըլլանուն բախտաւոր մը չեն, ինչու որ իրենք ալ գիտեն թէ շատ խստիւ պիտի քննուին ու դատուին, վասն զի այլոց համար ալ համար պիտի տան, եւ իրենց ընդունած պատիժները շատ խիստ պիտի ըլլան՝ վասն զի ասոնց մէկ մասն այլոց պակասութեանցը համար պիտի կրեն:

Զկայ քան մ'որ զմարդ այնպէս ընկճէ, ինչպէս գիտնալը թէ ուրիշներու համար ալ համար պիտի տամ ու պատիժ պիտի կրեմ:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ե Օ Թ Ն Ե Ր Ո Ր Դ

Թե ինչպէս պիտի ըզրաւ աշխարհի հետ:

Եւ որովհետեւ աշխարհքէ հրաժարեցար, որպէս զի ա՛յ չտեսնես աշխարհի մէջ տեսածներդ, որպէս զի ա՛յ չլեսն՝ աշխարհի մէջ լսածներդ, ուստի չըլլայ որ ստէպ այցելութիւններով եւ տեսակցութիւններով՝ աշխարհի յիշատակը մտացդ մէջ նորոգես: Ի՞նչ օգուտ ունի այս ամէն բանէ հրաժարած ըլլալդ, երբ աշխարհքով զբաղելը քեզի ուրախութիւն կը պատճառէ: Մի՛թէ բաւական է հօրեհաւան տնէ հեռացած ու զանի աչքէ կորսնցուցած ըլլալը, երբ խելքդ միտքդ հոն է: Արժեք կարծես թէ հայրդ ու մայրդ եւ ծանօթներդ վանական ըլլալէդ ետքը քեզի հետ՝ աշխարհականութեանդ ժամանակ խօսածներնէն տարբեր բան պիտի խօսին: Գուցէ կ'ըսես որ անոր համար զերենք տեսնել կը բաղձամ, որպէս զի իրենց յաւիտեանական փրկութեան նպաստ-

տեմ: Գիտաւորութիւնդ շատ լաւ է. Աստուած տար որ անկեղծ ալ ըլլար: Բայց զգուշացիր որ չըլլայ թէ ուրիշները բժշկած ատենդ՝ տուն հիւանդանաս. չըլլայ թէ դուն զիրենք հոգեւորի շահած ատենդ՝ իրենք զքեզ աշխարհի վաստակին:

Նախաճնողաց անկման օրէն սկսեալ մեր քնութիւնն աւելի չարի մէտ է քան ըսրոյ:

Արցածիդ չափ խօսարանի մէջ աշխարհականաց հետ տեսակցելէ խորշէ: Այս տեսակցութիւններով է որ աշխարհի ապականած օդը շուտ մը վանքին մէջ մտնելով՝ բնակչացը մեծապէս կը վնասէ: Մարդու փրկութեան թշնամին խօսարան կ'ապաւինի, հոս դարանի կը մտնէ եւ յարձակում կ'ընէ: Այստեղ աշխարհականաց հետ խօսակցելէն ներս կը մտնէ մահը եւ մեծամեծ չարիքներ կը գործէ: Անհրաժեշտ հարկաւոր եղած ատեն միայն խօսարան դնա՝ աշխարհականաց հետ տեսակցելու: Ի՞նչպէս կրնաս հաճու-

Թեամբ եւ սիրով երթալ այն տեղն,
ուր շատերն իրենց կորուստը դտած են:

Կրօնաւոր մը ընչ չափով որ իւր աղօթատեղին կը սիրէ՝ այն չափով ալ խօսարանը աշխարհականաց հետ տեսակցելէ կը խորշի: — Կրօնաւոր մ'որջափ չատ կը սիրէ խօսարանը, այնչափ պակաս կը սիրէ աղօթարանը:

Նմանէ իմաստուն ճանապարհորդաց՝ որ վտանգաւոր տեղէ մ'անցնելու տեսն՝ առանձինն կերպով իրենք զիրենք Աստուծոյ կը յանձնեն եւ քայլերնին կը մեծցընեն ու կ'արագցընեն, որպէս զի կարելի եղածին չափ շուտով այն վտանգաւոր տեղէն դուրս ելլեն: Ուստի եւ դուն ալ խօսարանի մէջ աշխարհականաց հետ տեսնուելու ստիպուած ատենդ՝ խնդրէ պահապան հրեշտակիդ առանձինն օժանդակութիւնը, եւ նայէ որ ըստ կարի կարճ ժամանակ մնաս հօն՝ անոնց հետ: Գիթէ շինութիւն է տեսնել որ այս կամ այն անձը խօսարան աշխարհականաց հետ կը շաղկապէ, մինչ անդին այլք

աղօթարան աղօթք կ'ընեն կամ ժամ կը զրուցեն: Արտաքոյ կարգի ծանր պատճառք միայն կրնան ստիպել զառաջնորդն որ այսպիսի բանի հրաման տայ:

Ամէն վտանգներէ փախչողն՝ երբեք վնաս չի կրեր:

Աշխարհականաց հետ տեսակցելու համար քեզի արուած ժամանակն այնպիսի բարեպաշտական եւ օգտակար խօսքերով զանոնք շինելու գործածէ, որ անոնց մէջ առաքինութեան սէրն ու բաղձանքը վառին ու բորբոքին եւ քու սուրբ վիճակիդ վրան մեծ համարում ունենան: Հօր մը եւ ձոր մը սիրտը ինչպէս կը հրճուի, երբ կը տեսնեն որ իրենց զաւակը հրեշտակաց լէզուն կը խօսի: Որչափ երջանիկ կը զգան իրենք զիրենք եղբարք ու քորք, երբ իրենց հարազատէն փրկութեան ճամբան կը սորվին: Երկնաւոր սիրով բորբոքեալ սրտէ մը բղխած բարեպաշտական խօսքերն ինչպիսի զմայլանք կ'ազդեն օտարաց:

Դնչպէս որ թնդանօթի մ'ամենայն զօրութեամբ արձակած զնդակն՝ ամէնէն հաստ պատերն ալ կը ծակէ կ'անցնի, այսպէս ալ աստուածսիրութեամբ վառեալ սրտէ մը քղխող յաւիտենական կենաց խօսքերը թափանցանց կը մտնեն ամէնէն խիստ սրտերն անգամ:

Նորաբողոց հետամուտ մի՛ բլբար եւ ոչ ալ աշխարհի մէջ անցած դարձածներուն խելք հասցընել ուղէ, մանաւանդ թէ այսպիսեաց վրայ խօսուած ատեն՝ խօսքն իմաստութեամբ կտրէ: Այսպիսի խօսակցութիւնք քեզի լինչ օգուտ կրնան բնել: Ասոնցմով մտացդ ամփոփումը կը խանդարի եւ միտքդ օտարոտի մտածմունքներով լեցուելով՝ աղօթքի ժամանակ կը քայքայի ու կը ջրուի:

Իսրայելացիք անապատի մէջ մանանան ունէին, եւ սակայն ասով դո՛հ չբլբարով՝ Եգիպտոսի սխտորին բաղձացին. այս բաղձանքին պատճառն այն էր որ հոգւով դեռ անկէ հրաժարած չէին:

Ընդհանրապէս սիրով չենք խօսիր եւ սիրով չենք սորվիր ինչ որ չենք սիրեր,

եւս առաւել կը խորշինք այն բանէն՝ զոր կ'ատենք:

Աշխարհականաց հետ խօսակցած ժամանակ միշտ խոհեմական քաշուածութիւն մ'ունեցիր, այնպէս որ վարմունքդ, ծիծաղդ, ձեւերդ, խօսքերդ, նայուածքդ՝ Յիսուսի նախանձաւոր հոգւոյ մը պատուոյն արժանաւոր ըլլան: Միշտ դիմացինէդ բաւական հեռու կեցիր, եւ վրադ յարգանք ազդող համեստութիւն մը տեսնուի:

Շատ մեծ յիմարութիւն է դիւրավառ նիւթ մը կրակին սաստիկ մերձեցընելը՝ երբ չես ուզեր որ բռնկի:

Առանց առաջնորդիդ դիտնալուն ամենեւին մէկու մը նամակ մի՛ տար եւ յանձնարարութիւն մի՛ բներ: Այսպիսի թղթերով ու յանձնարարութիւններով անհաւատարիմ կ'ըլլաս ուխտիդ, որ զատնք կը դատապարտէ: Գիտցիր որ ասոնցմով մեծապէս կը վնասես հոգւոյդ, վասն զի ասով աշխարհքի մէջ եղած ատենէդ շատ աւելի մեծ վտանգներու կ'ենթարկես զքեզ: Եթէ

այսպիսի բաներ ընես, դիտցիր որ ասոնք ուշ թէ շուտ յերեւան կ'ելեն ի մեծ ամօթ:

Մօրն աչքէն խոյս տուող տղան ինք զինքը վտանգի մէջ կը ձգէ:

Քեզի հետ վանքի մէջ ապրող ամէն անձանց վրայ՝ օտարականաց առջեւ նախ յարգութեամբ խօսէ, եւ երկրորդ այնպէս խօսէ՝ ինչպէս վայելութիւնը կը պահանջէ: Երբեք որ եւ իյէ մէկու մի՛ խօսիր վանքիդ մէջ հանդիպած թերութեանց եւ պակասութեանց վրայ, նմանապէս մի՛ խօսիր անոնց վրայ զգացած տհաճութեանդ վրայ. այն ժամանակ միայն ներելի է այսպիսի իրաց վրայ խօսիլ, երբ խօսակիցդ կարող է թերութիւններն ուղղելու եւ դքեղ լաւ խրատով մը հանդարտեցընելու: Միտքդ բեր՝ Քամ անիծուեցաւ՝ հօրը պատուոյն չզոռւանալուն, իսկ Այլէն՝ եղբօրը կեանքը բառնալուն համար:

Իրենց վանքին պակասութեանց վրայ խօսողները եւ այլոց՝ իրենց կրօնակից եղբարց ունեցած յարգանքը նուազցնողները մի՛թէ ըստ իմիք Բամայ Թերու-

թեան եւ Կայինի ոճրոյն պարտական չե՛ն: Այսպիսիք խստիւ պիտի պատժուին:

Երբեք աշխարհային գործոց մէջ մի՛ խառնուիր, եւ ոչ այն ատեն՝ երբ ազգականացդ գործերն ըլլան: Ծնողացդ համար միայն ստէպ ու սրտագին ազօթք ընելու պարտական ես, որպէս զի Աստուած զանոնք պահպանէ եւ անոնց օգնէ: Միտքդ ըլլայ միշտ մեծ վարդապետին սա խօսքը. «Թոյլ տուր մեռելոց թաղել զմեռեալս իւրեանց»: Սակայն եւ այնպէս եթէ քրիստոնէական սէրն ստիպէ սիրոյ գործով մ'ուրիշ մէկուն օգնութեան հասնելու, նախ խորհուրդ եւ մասնաւոր հրաման խնդրէ եւ ետքը միջամուկ եղիր: Աստուած սիրով կը լսէ կրօնաւորաց՝ իրենց ծնողաց ու բարեկամաց համար ըրած աղօթքները. իսկ երբ կրօնաւորք աղօթքի սահմանէն անդին կ'անցնին՝ այն ատեն Աստուած ամենայն ինչ ի վնաս կը դարձընէ:

Աստուած այն անձինքը կ'օրհնէ, որ ամենայն մասամբ իրենց վիճակին համաձայն կ'ապրին:

Ստեփանով փախիր ամէն տեսակ արուեստակեալ շողքորթութենէ, անպատշաճ սրտակցութիւններէ եւ չափազանց բարեկամութենէ: Մարգարէին դուշակած աւերածը կատարեցաւ՝ երբ Սողոմոնի տաճարին մէջ անարժան քահանայք տեղ դրաւած էին. քրիստոնէական կրօնին ամենամեծ նախատինք է — որուն վրայ սուրբերն այնպէս կու լան — յատկապէս Աստուծոյ նուիրուած տեղեաց մէջ աշխարհային գործառնութեանց եւ բնական ու զգայական միտութեանց հանդիպիլ: Ո՛րչափ թշուառ է կրօնաւորը՝ որ իւր խոնարհութիւն պահանջող վիճակին մէջ՝ բնդունայնութեան անձնատուր եղած է: Աւելի թշուառ է, եթէ՝ ողջախոհութիւն ուխտած բլլալէն ետքը՝ չփախչի այն ամէն բանէ, որ անմաքրութեան կը տանի: Դժոխքը՝ պատիժ է մեղաց համար. այս պատիժն՝ որ այլ ամենայն մեղաց համար շատ զարհուրելի կ'երեւայ, անմաքրութեան մեղքին համար կարծես շատ մեղմ է:

Տեսնելու կամ տեսնուելու քաղձանքը, առնելու կամ տալու, սիրելու կամ սիրուելու քնական սէրը մոլութիւն մըն է, որ շատերն դժբախտ ըրած է:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ

Հին ժամանակներն աշխարհակէր կրօնաւորներն այնպէս կը յարգէին որ մարմնաւոր հրեշտակ կը համարէին. հին աստեղներն Աստուած կրօնաւորաց ձեռքով այնչափ բազմութիւն հրաշքներ կը գործէր որ ամէն մարդ իւր ցաւոցը մէջ վանքերուն կը դիմէր, վասն զի վանքերն ապաստանարան եւ ապաւէն կը համարէր: Աչքիդ առջեւ բեր ամէն պատմադրաց տողածները: Բաւական է այստեղ Պալլադիոսի Ս. Խիդորոսի վանքին վրայ գրածը յիշել: Այս վանքին մէջ հազար կրօնաւորէ աւելի կ'ապրէր. եւ ասոնք այնպէս առաքելի էին՝ որ մէջէնէն ամէնէն նուազ կատարեալն ալ գիւրաւ իրմէ խնդրուածը հրաշքով կը կատարէր, բաւական որ խնդրուածն Աստուծոյ փառաց հայեր:

Ինչո՞ւ համար ա՛լ հիմայ կրօնաւորաց մէջ այսպիսի հրաշագործներ չեն տեսնուիր: Արդեօք Աստուած հիմայ՝ հին ժամանակները տուած շնորհքին չափ շնորհք չի տար կրօնաւորաց: Այժմեան կրօնաւորք ալ նոյն կրթութիւնը չունին ինչ որ հիներն ունէին: Ա՛լ հիմայ հրաշքի պէտք չկայ: Ուրեմն ի՞նչ է այս մեծ տարբերութեան պատճառը: Ըստ իս այս պատճառն այն է որ ոմանք աշխարհքը բոլորովին կը թողուն, այլք միայն կիսով կը թողուն. ոմանք իրենց սիրտն ամբողջ Աստուծոյ կը նուիրեն, այլք՝ իրենց սրտին մէկ մասը կը պահեն իրենց ազգականաց ու բարեկամաց. ոմանք ծովեր եւ անապատներ կտրելով կ'անցնէին, որպէս զի ծածկեալ կեանք վարեն, այլք շատ անգամ փողոցով մը միայն կը բաժնուին իրենց բնտանիքներէն եւ մեծամեծ հոգերով կը մաշին՝ եթէ ազգականներն ստէպ այցելութեան չգան: Ուրեմն ի՞նչ դարմանալու բան կայ՝ եթէ Աստուած այս կէս-կրօնաւորաց երեսը չի նայիր, եւ այն ճշմա-

րիտ կրօնաւորները հրաշագործութեան շնորհքովը կը պատուէ:

Ով որ քոլորովին յԱստուած ընդմիտ կը կորսուի՝ զարմանալիք գործելու ընդունակ կ'ըլլայ:

Վ Ե Ր Զ Ա Բ Ա Ն

Սիրելի, խօսքս վերջացնելէ յառաջ՝ երեք բան կը խնդրեմ քեզմէ, զոր անշուշտ տէրդ ինծի պիտի չզլանայ: Նախ եւ յառաջ կը խնդրեմ որ Ս. Բեռնարդոսի օրինակին հետեւելով եւ քու անունդ տալով՝ դուն հարցնես քեզի. «Ա., ինչո՞ւ հոս եկար:» Նմանապէս «Ա., դուն պիտի մեռնիս. այս, չես գիտեր թէ երբ՝ բայց սաշափը դիտես որ շուտ թէ ուշ պիտի մեռնիս, եւ մեռնելու ժամանակդ ի՞նչ բան պիտի բաղձայիր դորժած ըլլալ:»

Երկրորդ՝ շաբաթն անգամ մը ուշի ուշով մտածէ՝ կրօնաւորի մը դատաստանին օրն իւր ծնողաց եւ բարեկամաց առջեւ — որ զինքը կատարեալ միանձն

կը համարէին — զգալու այն զարհու-
րելի եւ աննկարագրելի ամօթոյն վըայ,
զոր պիտի կրէ իւր դատապարտու-
թիւնը տեսնելով: Այն վայրկենին՝
ինչպիսի՞ ծանր կշտամբանօք երեսը
պիտի զարնեն Աստուած, Ս. Աստուա-
ծածին ու ամէն սուրբերն այն աստիկ
Ժպրհութիւնը, որով առատատուր
շնորհքներն արհամարհեց: Դժոխային
հոգւոյ կողմանէ ինչպիսի՞ դառն ու
չարածիծաղ նախատանաց առարկայ
պիտի չըլլայ: Պիտի հարցընեն թէ
աշխարհի զուարճութիւններէն հրա-
ժարին ի՞նչ օգուտ ունեցաւ, քանի
որ դժոխոց տանջանաց դատապար-
տեցար: — Մէկալ կողմանէ ալ աշ-
քիդ առջեւը բեր այն կրօնաւորաց մեծ
ուրախութիւնն, որ աստուածապաշտ
կենօք ապրելէ ետքը՝ ի մեծ փառս
իրենց ընտանեաց, ի հեծուկս դժոխոց՝
մասնակից պիտի ըլլան երկնաւոր փա-
ռաց՝ իրենց խնդակից ունենալով եր-
կնայնոց դուռները:

Երբորդ՝ աղօթէ ու աղօթէ, որպէս
զի Աստուած առաւել եւս ճանչցուի

պատուելի, եկեղեցին տարածուի: Ա-
ղօթէ եկեղեցական առաջնորդաց եւ
աշխարհական իշխանաց փրկութեանը
համար. աղօթէ ծնողացդ ու բարե-
կամացդ, յայտնի ու անյայտ կարօտե-
լոց, մեղաւորաց դարձին եւ վերջապէս
զբքոյկիս հեղինակին հոգւոյն համար:

Բարի նորընծայի մը պատկերն եւ այն նշաններն, որոնցմով կարելի է ծանօնալ թէ այս որ նորընծան իւր ընտրած վանքին քարի եւ հաւատարիմ՝ մէկ անդամը պիտի ըլլայ թէ ոչ*:

Հետեւեալ նշաններէն կը ճանչցուի կատարեալ նորընծան, որ ապագայի մէջ ճշմարիտ կրօնաւոր մը պիտի ըլլայ:

1. Կատարեալ նորընծան երբեք կատարեալ մոռաբութեամբ ներելի մեղք չի գործեր:

2. Ամենեւին բան մը չի ծածկեր. երբեք չի բաղձար, որ այլք՝ ինչ որ իւր վրան տեսած են վերակացուին չիմացրնեն:

3. Առանց նեղանալու ու դառնանալու կը լսէ՝ երբ իւր պակասութիւններն առջեւ կը դնեն:

4. Սիրով ու յօժարութեամբ ապշխարանք կ'ընէ այն պակասութեան:

* Դիւրբինքի ի պէտս նորընծայից գրած գրքէն քաղուած:

Թեանց համար, որ հազիւ պատժոյ արժանի են:

5. Իւր անձին յաղթելու եւ իւր անձը մեռուցանելու առիթներն օգտակարապէս կը գործածէ:

6. Իւր վիճակին վերաբերեալ իրաց վրայ կը խօսի միշտ:

7. Իւր արտաքինն այնպէս կարգաւորել գիտէ, որ քննիչ աչքն անգամ հազիւ պարսաւելու բան մը կը գտնէ:

8. Եռանդեամբ ու սիրով այնպիսի հոգեւոր գրքեր կը կարդայ, որոնք մարդուն մէջ բարեպաշտական տրամադրութիւններ յառաջ կը բերեն. իսկ խոյս կու տայ անոնցմէ, որ միայն հետաքրքրութիւն կը յապեցընեն ու մարդուն միտքը կը զբաղցընեն:

9. Չ'ունենար այնպիսի բարեկամութիւններ, որոնք բնական միտութեանց ու բնական շարժառիթներու վրայ հաստատուած են:

10. Անդադար անձնասիրութեան դէմ կը կռուի՝ իւր վերակացուին հաւանութեամբ բնութեանը եւ ան-

ձնասիրութեանը հակառակ եղած բաները կամակար կրելով:

11. Աղօթելու, հոգեւոր կարգալու եւ առ հասարակ հոգեւորական հրահանգաց ժամանակ ունեցած ձանձրութեան դէմ կը կռուի քաջութեամբ:

12. Մտածականի իրական օգուտն ոչ թէ զգացած մտիթարութիւններէն կը չափէ, այլ առաքինութիւն գործելու զգացած ուրիշն եւ կամաւոր թերութիւններէն խորշելու խնամքէն:

13. Ոչ թէ իւր փրկութեանը՝ այլ Աստուծոյ ուրախութիւն պատճառելու համար է որ կատարելութեան եւ սրբութեան բաղձանքէն կ'այրի ու կը բորբոքի:

14. Ամենափոքր կանոնի մէջ անգամ զանցառու չ'ըլլար: Չնչին ու փոքր չի համարիր այն բանն՝ որ զինքը կատարելութեան կ'առաջնորդէ:

15. Իւր վերակացուն հետ ստէպ կը խօսակցի եւ անոր հպատակելով՝ 1. զԱստուած ծանր կերպով վշտացնելէ կը զգուշանայ եւ իւր թերահատարութիւնները օր քան զօր կը

նուագոյրնէ. 2. առաքինութեանց մէջ ինք զինքը հրահանգել եւ իւր արտաքին ու ներքին գործերն օր քան զօր աւելի լաւ կատարել կը սորվի:

16. Երկու բարեաց մէջ կատարելագոյնն ընտրելու կ'աշխատի:

17. Իւր վարմունքէն չի տեսնուիր թէ ո՞ր զբաղման, ո՞ր պաշտօնին, ո՞ր բնակարանին աւելի մէտ է. ամէն բանի մէջ անպայման կը հնազանդի ու ամէն բանի ինք զինքը կը յարմարցընէ:

18. Միշտ ուրախ ու զուարթ է. երբեք չի տրտնջեր ու երբեք ինքնահաւան չէ:

19. Գիւրաւ բանի մը վրայ չի գույթադիր. ամէն բան լաւ կը մեկնէ: Երբ կը տեսնէ որ բան մը կրնայ ընկերութեան եւ ընկերին վնասել, անմիջապէս կը ծանուցանէ մեծին:

20. Այսպէս կը թուած եւ ճշմարիտ առաքինութեան մէջ հաստատուած նորընծան՝ ամէն մեղքէ եւ ամէն թերութենէ սաստիկ կը վախնայ եւ բարին եւ հոգեւորական յառաջագիմունքիւնը կը սիրէ. եւ երբ այսպիսի տրա-

մադրութեամբ իւր նորընծայութեան վախճանին կը հասնի, ամենեւին տա-
րակոյս չի մնար՝ իւր աստուածապաշ-
տութեամբ, սրբութեամբ եւ զգու-
շութեամբ կեանք անցընելուն. այս-
պիսին իւր ամբողջ կենացն ընթացքին
մէջ այնպէս կ'ապրի իբր թէ միշտ իւր
ամենէն աւելի յարգած վերակացուն
աչացը տակ ըլլար:

Սա համառօտ խրատը քեզի տալով
կը վերջացընեմ խօսքս. «Զայս արա
եւ կեցցես»: Ուրախութեամբ կ'ապ-
րիս, կ'ըսեմ քեզի, վաշտին մէջ.
վարքդ անըստգիւտ կ'ըլլայ եւ դուն
այնպէս աստուածապաշտ ու կա-
տարեալ կ'ըլլաս ինչպէս որ կը
վայելէ Քրիստոսի ետեւէն դացող
հաւատարիմ անձի մը: Միայն այս կը
խնդրեմ քեզմէ, որ աներկիւղ եւ
արութեամբ սկսիս. լաւ սկսողը արդէն
գործոյն կէտը կատարած է: Ս. Բեռ-
նարդոս կ'ըսէ. «Եթէ կը սկսիս, նայէ
որ լաւ սկսիս. եթէ լաւ կը սկսիս՝
գիտցիր որ քիչ ատենէն ուղածիդ կը
հասնիս: Եթէ հրեշտակաց պէս՝ Յա-

կովրին սանդուղին աստիճաններէն՝
առաքինութեանց միջնորդութեամբ
մի առ մի վեր ելես, օր մ'ալ կը հաս-
նիս վերջին աստիճանին, ուր է Աս-
տուած:»

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔՆԵՐԸ

Օր - ն յ ա ղ ր ու ն թ ա յ ն ու չ :

Արեւը հանելուն :

Յիսուս իւր մօրմէն հրաժեշտ աննւէն
կտքը՝ աշակերտացը հետ վերջին ընթրիքը
կ'ընէ :

Զարմացիր Յիսուսի սիրոյն մեծու-
թեան ու սաստկութեան վրայ . եւ այս
սէրը յիշելով՝ շնորհակալ եղիր Փրկչիդ
իւր չարչարանացն ու մեղի վատարկած
արդեանցը համար, եւ սիրաբորբոք
սրտով ու ինք զինքդ իւր խնամոյցը
յանձնելով ըսէ .

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
իմ Յիսուս, որուն մէջ դառնադառն
չարչարանացդ ցանկացար : Իմ ամէն
գործերս ու վշտերս այս երկրպագելի
խորհրդեան հետ կը միացընեմ . առ-
տուածային արդեանցդ սիրոյն համար,
Յիսուս, մահուանս վայրկենին յիշէ
զիս եւ դիմ ու ողորմէ ինծի :

Արեւուն հանելն իմ հ'երար :

Յիսուս առաքելոց ոտուքները կը լուայ
եւ Գոհութեան խորհուրդը կը հաստատէ :

Զարմացիր Յիսուսի խոնարհու-
թեանը վրայ, որով առաքելոց ստուը-
ները լուայ, եւ սքանչացիր Յիսուսի
սիրոյն վրայ, որով ինք զինքն ամբող-
ջապէս մեղի կերակուր տուաւ :

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
իմ Յիսուս, որուն մէջ ամենասուրբ
Հաղորդութեան խորհուրդը հաստա-
տեցիր : Իմ ամէն գործերս ու վշտերս
այս երկրպագելի խորհրդեան հետ կը
միացընեմ . աստուածային արդեանցդ
սիրոյն համար, Յիսուս, մահուանս
վայրկենին յիշէ զիս եւ դիմ ու ողորմէ
ինծի :

Արեւուն հանելն երկու իմ երար :

Յիսուս ընթրիքէն ետքը իւր վերջին
խօսքը կը խօսի եւ ետքը Չիթննեաց լեռը
կ'երթայ :

Երկիր պագ Յիսուսի աստուածային
սրտին, որ մարդկութեան սիրովը վա-

ուեալ բորբոքեալ՝ ինք զինքն իւր աշակերտացը կու տայ ամբողջապէս՝ իբրեւ հոգեւոր կերակուր:

Օրհնեալ Ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ վերջին զուգեւելքներդ զուգեցիր, որոնցմէ սէր կը հոսէր եւ որոնց՝ հիանալի եւ զարմանալի գործ մը յաջորդեց, որ է խաչիդ զոհը: Իմ ամէն գործերս ու վշտերս այս երկրպագելի խորհրդեան հետ կը միացընեմ. աստուածային արդեանցդ սիրոյն համար, Յիսուս, մահուանս վայրկենին յիշէ զիս եւ գթա ու ողորմէ ինձի:

Աբե-ու-ն Դանէլէն երեւ ժամ երէր:

Յիսուս զուլիւր գետին խոնարհեցնելով կ'ըսէ. «Հայր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս այս յինչն. քայց ոչ որպէս նս կամիմ, այլ որպէս դու:»

Զարմացիր Յիսուսի կատարեալ համակամութեանը վրայ:

Օրհնեալ Ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ այնպիսի մեծ սիրով մը չարչարանաց բաժակն ըն-

դունեցար: Իմ ամէն գործերս ու վշտերս եւ այլն (նման վերնոյն):

Աբե-ու-ն Դանէլէն չորս ժամ երէր:

Յիսուս մինչեւ ի մահ կը տըտմն եւ արիւն կը քրտնի:

Երկիր պաղ Յիսուսի աստուածային սրտին, որ յաւիտենական կենաց աղբիւրն է:

Օրհնեալ Ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ մեզի համար երկիւղէն ընկճիլ ու դառնութեամբ լեցուիլ ուղեցիր: Իմ ամէն գործերս... եւն (նման վերնոյն):

Աբե-ու-ն Դանէլէն հինգ ժամ երէր:

Հրեշտակ մը զՅիսուս կը զօրացընէ:

Երկիր պաղ աստուածային Փրկչիդ, որ լոյս է աշխարհքը լուսաւորող, եւ կեանք՝ աշխարհքը կենդանացընող:

Օրհնեալ Ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ մեր տկարութեան ունեցած սիրոյդ համար՝ հրեշտակին մխիթարութիւններն ընդունիլ

յանձն առիր: Իմ ամէն գործերս եւն
(նման վերնոյն):

ԱԵՒՔԻՆԵՐԷՆ ԺՄԻ ԵՊԻՐ:

Յիսուս Յուդային համըռուովը կը մատ-
նուի եւ չուսններով կը կապուի:

Երկիր պագ աստուածային Փրկչիդ,
որ գերեւոյ պէս բռնուիլ ուղեց:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ կապուիլ ու
զմեզ սիրոյդ քաղցը կապերովը քեզի
կապել ուղեցիր: Իմ ամէն գործերս
եւն (նման վերնոյն):

ԱԵՒՔԻՆԵՐԷՆ ԺՄԻ ԵՊԻՐ:

Յիսուս Աննայի առջեւը կը հանուի:

Երկիր պագ Յիսուսի՝ ճշմարտու-
թեան վարդապետին, որ զմարդիկ
սաստիկ սիրելուն համար՝ ինք զինքն
այնպէս խոնարհեցուց:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ թշնամեացդ
կատաղութեան ձեռքը մատնուիլ ու-
ղեցիր, տուր որ ես ալ զիս քու սիրոյդ

համար խոնարհեցնեմ: Իմ ամէն
գործերս եւն (նման վերնոյն):

ԱԵՒՔԻՆԵՐԷՆ ԵՐԷՄ ԺՄԻ ԵՊԻՐ:

Յիսուս Կայիափային առջեւ կ'ամբաստա-
նուի, ապտակահար կ'ըլլայ եւ ապտակ
զաքնողին հեզութեամբ կը խօսի:

Զարմացիր Յիսուսի անպատում հե-
ղութեան վրայ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ այս թշնաման-
քին տանիլ ուղեցիր, որպէս զի սոր-
վինք սրտիւ հեզ եւ խոնարհ ըլլալ:
Իմ ամէն գործերս եւն (նման վերնոյն):

ԱԵՒՔԻՆԵՐԷՆ ԵՐԷՄ ԺՄԻ ԵՊԻՐ:

Բանտի մէջ զՅիսուս կը հայոյնն ու կը
ծաղրեն. Պետրոս իւր վարդապետը երեք
անգամ կ'ուրանայ:

Մտածէ այն մեծ ցաւոյն վրայ, զոր
զգաց Յիսուս՝ երբ տեսաւ որ առա-
քեալք զինքը թողուցին, Պետրոս
վատութեամբ ուրացաւ: Խորհէ եւ այն
ցաւոյն վրայ, զոր պատճառեցին իրեն
Հրեայք՝ զինքը կապելով, ձեռքերով ու
ծաղրելով:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ զթալիր նայ-
ուածքով մ'առաքելոյդ սիրտը շար-
ժեցիր: Իմ սիրտս ալ լեցուր սիրով ու
զղջմամբ, որպէս զի լամ մեղացս վրայ:
Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Կէ-գիշերէն չորս ժամ երէր:

Յիսուս ատենանը կնկէ եւ կը ղատա-
պարտուի:

Մտածէ Յիսուսի համեստութեան
եւ հեղութեան վրայ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ լուսութեամբ
տալիր թշնամանաց՝ յանձն առնլով
որ նկատեն զքեզ հայհոյիչ եւ մա-
հուան արժանի ոճրագործ: Իմ ամէն
գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Կէ-գիշերէն հինգ ժամ երէր:

Յիսուս Պիղատոսի առջեւ կը հանուի
եւ կ'ամբաստանուի:

Ողջունէ զՅիսուս եւ երկիր պաղ-
իրեն, որ տէրդ, փրկիչդ եւ թա-
գաւորդ է:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ մեր սիրտն հա-
մար այս նոր նախատանաց տանիլ ու-
ղեցիր: Իմ ամէն գործերս եւն (վեր-
նոյն պէս):

Արեւ ծագելուն:

Յիսուս՝ Հերովդէսի առջեւ սպիտակ զգեստ
կը հագնի ու յիմարի տեղ կը դնուի:

Երկիր պաղ Որդւոյն Աստուծոյ, որ
իւր ամէն ատուածային մեծ վայելու-
թեւէն մերկացած կը կենայ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
Իմ Յիսուս, որուն մէջ ամէն թշնա-
մանք ու նախատինք կրել ուղեցիր:
Հնորհք տուր ինձի որ քեզի հա-
մար արհամարհուիլ միտթարութեան
պատճառ ըլլայ ինձի: Իմ ամէն գոր-
ծերս եւն (վերնոյն պէս):

Արեւուն ելլելէն ժամ մ'երէր:

Յիսուս Պիղատոսի կը տարուի եւ Բա-
րաբարայէն վար կը համարուի:

Երկրպագութիւն ըրէ Յիսուսի ատ-
ուածային սրտին՝ որ ամէն բարեաց

անսպառ աղբիւրն է՝ ամէնուն առջեւը բաց, եւ զոր մարդիկ այնպէս քիչ կը ճանչնան:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ Բարաբբայէն նուաաս համարուիլ ուղեցիր: Սիրտս ամէն երկրային բանէ անջատէ: Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Արեւ-ն ելլէն երէ՛ Ժամ երբ:

Յիսուս խարազանով կը ծնծուի եւ մարմնոյն ամէն կողմէն արիւն կը վազէ:

Մտածէ Յիսուսի անսահման սիրոյն վրայ, որուն վկայ են իւր ամէն վերքերը:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ ուղեցիր որ մարմինդ խարազանաց հարուածներուն ներքեւ կտոր կտոր ըլլայ եւ մեծագին արիւնդ մեր մեղաց թողութեան համար վազէ: Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Արեւ-ն ելլէն երէ՛ Ժամ երբ:

Յիսուս փշեայ պսակով կը պսակուի եւ գինուորներէն կ'անարգուի:

Երկրպագութիւն ըրէ սրտիդ աստուածային թագաւորին՝ ղինքն այս ողորմելի վիճակին մէջ անսած ատենդ, եւ միտք բեր որ այս ամէն բան քեզի համար յանձն առաւ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ այս սոսկալի պսակին պատճառած ցաւերուն տանիլ ուղեցիր: Տուր սրտիս ցաւ ու զղջում գործած մեղացս վրայ: Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Արեւ-ն ելլէն շուրջ Ժամ երբ:

Պիղատոս զՅիսուս մահուան կը դատապարտէ եւ անսագորոյն չրէից ծոռքը կը յանձնէ:

Երկրպագութիւն ըրէ սրբոց թագաւորին, որ ոճրագործի տեղ կը դրուի եւ խաչը ուն առած Գողգոթա լեռը կ'ելլէ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ մեր սիրոյն համար մահուան դատապարտուիլ ու անագորոյն թշնամեացդ ձեռքը յանձնուիլ ուղեցիր: Ծանր խաչդ առած

առջեւէս գացիր, որպէս զի ես ալ իմս
համբերութեամբ կրեմ: Իմ ամէն
գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Աբե--ն էլէլէն հինգ ժամ երէր:

Յիսուսը կը մերկացընեն ու խաչի վրայ
կը գամնն:

Երկրպագութիւն ըրէ Գառնին Ա-
տուծոյ՝ որ խաչի սեղանին վրայ զո-
հուիլ ուզեց:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
իմ Յիսուս, որուն մէջ զգեստներէդ
մերկացուիլ ու գառնուկի պէս զոհուիլ
ուզեցիր: Տուր ինծի սիրտ մը, որ կա-
րող ըլլայ այս սիրոյդ համապատաս-
խանել: Իմ ամէն գործերս եւն (վեր-
նոյն պէս):

Աբե--որը:

Յիսուս իւր թշնամիներուն համար կ'ա-
ղօթէ եւ զոջացեալ աւազակին արքայու-
թիւն կը խոստանայ:

Երկրպագութիւն ըրէ քաջ հովուին,
որ իւր ոչխարացը համար կ'եանքը կու-
տայ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
իմ Յիսուս, որուն մէջ մեր մեղքերը
քաւելլու համար զոհուիլ ուզեցիր:
Խաչդ թող մահուանդ վճիռը մեղմա-
ցընէ եւ մահուանս ժամուն հոգիս
մխիթարէ: Իմ ամէն գործերս եւն
(վերնոյն պէս):

Աբե--որէն ժամ մ'երէր:

Յիսուս հոգին իւր երկնաւոր հօր ձեռքը
կ'աւանդէ, եւ մայրն՝ իւր սիրելի աշա-
կերաին ու աշակերտն ալ իւր մօրը կը
յանձնէ:

Մտածէ Յիսուսի խաչի վրայ ցու-
ցուցած կատարեալ համակամութեանը
վրայ եւ սրտանց շնորհակալ եղիւր այն
սիրոյն համար՝ որով զմեզ Յովհաննու
ձեռքովը իւր Սուրբ Կոյս Մօրը խնա-
մոցը քահանայ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
իմ Յիսուս, որուն մէջ զՄարիամ մեր
մայրն ընել ուզեցիր: Տուր որ Մօրդ
եւ քու սիրովդ սիրտս լեցուի: Իմ
ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Կէ֊օրէն երկոՊ ժամ երէր:

Յիսուս կ'աղաղակէ. «Աստուած իմ՝ Աստուած իմ՝, ընդէր թողնը զնս:» Բիշ մ'եսարը կ'ըսէ. «Ծարաւի եմ:» Բացակար խմելէն վերջը՝. «Ամենայն ինչ կատարեալ է:»

Մտածէ Աստուածորդւոյն անյոյզ գողը համբերութեանը վրայ եւ նայէ որ զգաս այն կիցիչ ծարաւը, զոր ունեցաւ մեր փրկութեան:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ մեզի կատարեալ համակամութեան, հոգւոց փրկութեան եւանդեան եւ Հօր Աստուծոյ կամքը կատարելու գրաւիչ օրինակը տուիր: Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Կէ֊օրէն երէտ ժամ երէր:

Յիսուս քարծրածայն կ'աղաղակէ, զլուսը կը խոնարհեցընէ եւ հոգին կ'աւանդէ:

Լսէ աստուածային Փրկիչիդ վերջին հեծեծանքը եւ մտածէ խաչին վրայ մեր փրկութեանը համար մատուցած զոհին վրայ:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ մեզի համար մեռար, որպէս զի փրկագործութեան մեծ գործն ի գլուխ հանես: Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Կէ֊օրէն չորս ժամ երէր:

Զինուոր մը տէգով Յիսուսի կողը կը խոցէ: Յովսէփ եւ Նիկողեմոս սուրը մարմինը խաչէն կ'իջեցընեն ու տրտմազգած Մօրը գիրկը կը դնեն:

Երկրպագութիւն ըրէ տիգախոց կողին, որմէ արիւն ու քուր վազեց:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ իմ Յիսուս, որուն մէջ այս վերջով սիրտդ՝ փրկութեան ու շնորհաց աղբիւրը՝ մեզի բանալ ուղեցիր: Դուն, որ զմեզ իբրեւ որդիք՝ Մարեմայ յանձնեցիր, տուր մեզի անոր միջնորդութեամբ աստուածային օրհնութիւնդ: Իմ ամէն գործերս եւն (վերնոյն պէս):

Կէ֊օրէն հինգ ժամ երէր:

Յիսուս կտաւի մէջ փաթթուած գերեզման կը դրուի:

Երկրպագութիւն ըրէ Յիսուսի, որ
ճիշդ այն վիճակի մէջ մեր տապանակ-
ներուն մէջ կը բնակի, ինչ վիճակի
մէջ որ էր գերեզմանը:

Օրհնեալ ըլլայ այն ժամը, Փրկիչ
իմ Յիսուս, որուն մէջ թող տուիր որ
Յովնէփ եւ Նիկողեմոս զքեզ պատեն:
Ո՛րչափ գեղեցիկ կերպով առջեւ կը
պարզէ այս վերջին դէպքն այն մեծ-
անձնութիւնը, որով ուղեցիր ինք
զինքդ քահանայից ձեռքը յանձնել,
որպէս զի ամէն կարօտութեանց ժա-
մանակ ինծի օգնես: Քաղցրագութ
Փրկիչ իմ Յիսուս, տուր որ Մօրդ
ցաւոցը ցաւակից ըլլամ, տուր որ՝ ա-
ռանց մարդկային երկիւղն՝ երկու աշա-
կերտացդ եւ Մարիամ մազդաղենա-
ցւոյն օրինակին հետեւելով՝ զքեզ
փնտռեմ եւ գտնեմ զյարուցեալդ, որ
ա՛յլ չես մեռնիր: Իմ ամէն գործերս եւն
(վերնոյն պէս):

0014990

2013

2001

« Ազգային գրադարան

NL0014990

